

REVISTA MUSICAL CATALANA

♦♦ BUTLLETÍ DE
L'ORFEÓ CATALÀ

ANY XVII: Núms. 198 a 201

♦♦ Juny a Setembre 1920

Revista Musical Catalana

BUTLLETÍ MENSUAL DE L'ORFEÓ CATALÀ

BARCELONA

Redactors en cap: **FREDERIC LLIURAT** i **VICENTS M.^a DE GIBERT**

Secretari de la Redacció: **I. FOLCH** i **TORRES**

PRINCIPALS COL·LABORADORS:

Antoni M.ª Alcover, prev. — **Josep Barberà**. — **Giulio Bas**. — **Konrad Baumgarten**. — **Joan Borràs de Palau**. — **Lluïsa Bosch** i **Pagès**. — **J. Cabot Rovira**. — **J. Rafel Carre-ras**. — **Gabriel Castellà** i **Raich**. — **Eusebi Clap**, **O. F. M.** — **Henri Collet**. — **Eduard L. Chavarri**. — **Josep M.ª Comella**. — **Miquel Domènech** i **Espaniol**. — **Josep Fabre**. — **Josep M.ª Folch** i **Torres**. — **Ignasi Folch** i **Torres**. — **Alfons Gallardo**. — **Vicents M.ª de Gibert**. — **Enric G. Gomà**. — **Emili Heintz-Arnault**. — **Gascó Knosp**. — **Frederic Lliu-rat**. — **J. Lamote de Grignon**. — **Miquel Llobet**. — **Joan Llongueras**. — **Josep Maideu**. — **Joan Manén**. — **Dom Carles Megret**, **O. S. B.** — **Lluís Millet**. — **Manuel de Montoliu**. — **Vicents de Moragas**. — **M. Morera** i **Galícia**. — **Antoni Nicolau**. — **J. J. Nin**. — **Ewelina Pairamall**. — **Felip Pedrell**. — **Joaquim Pena**. — **Francesc Pujol**. — **Antoni Ribera**. — **Lluís Romeu**, prev. — **Miquel Rué**, prev. — **Dom Maur Sablayrolles**, **O. S. B.** — **Joan Salvat**. — **Kurt Schindler**. — **Albert Schweitzer**. — **J. Soler** i **Palet**. — **Josep Subirà**. — **P. Gregori M.ª Suñol**, **O. S. B.** — **Agustí Valls** i **Cascante**. — **Francisco Viñas**. — **Xavier Viura**. — **Amadeu Vives**. — **Rafel Vives**, etc.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Alt de Sant Pere, 13, Orfeó Català (Telèfon 1, S. P.)

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

BARCELONA: Per als socis de l'*Orfeó Català*, un any, 4 pessetes. — Per als no socis, 5 pessetes
FÒRA: Per als socis de l'*Orfeó Català*, un any, 5 pessetes. — Per als no socis, 6 pessetes
ESTRANGER: Un any, 8 pessetes. — Número solt: 50 cèntims

Se subscriu, demés, en les principals llibreries i Magatzems de Música

SUMARI

Festa de la Música Catalana, S. — *Chopin a Arenys de Mar*, Josep Palomer, Pvre. — *Discurs llegit pel mestre En Lluís Millet*. — *L'Orfeó i la Ciutat Industrial*, Joan Llongueras. — *Novella producció del mestre Vincent d'Indy*. — *Paraules que cal agrair*. — *Des de Madrid*, Josep Subirà. — *Des de Roma*, Francisco Viñas de Moyà. — *Fundació Eusebi Patxot i Llagustera*. — *Orfeó Català*. — *Catalunya: Barcelona*. — *Vida musical dels Orfeons de Catalunya*. — *Els Orfeons de Catalunya*. — *Orfeó de Sabadell*. — *Orfeó de Sans*. — *Orfeó Gracienc*. — *Palma de Mallorca*, La Garriga. — *Noves*. — *Necrologia*.

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

FESTA DE LA MÚSICA CATALANA

Vuitè Concurs

Discurs del President

DIU l'adagi popular: «De lo que el cor n'està ple, la boca en parla», i serà veritat quan ell ho diu.

Mes, no us ha succeït mai a vosaltres sentir el goig de la bellesa amb una força tan viva que apaga el valor de tot lo que us volta, tot lo del món sembla no-res, i per lo mateix tota paraula resulta inadequada per expressar aquell goig del cor, aquella fruïció espiritual tan fonda, tan íntima? No és veritat que en aquests casos l'adagi popular fora més escaient si deia: «De lo que el cor n'està ple, la boca en queda nuada?»

Aquesta sensació de impotència de la paraula per comunicar als altres tot el goig que sentim, la vaig experimentar per primera vegada quan, encara jovenet, poguí teclejar sobre el piano el recull de cançons populars catalanes de l'Alió; i se m'ha repetit cada volta que una cançó popular se n'ha entrat a ferir les cordes de la meva ànima revifant en mi el sentiment de Pàtria.

Ara, la sento més viva que mai, precisament avui que la benvolença dels amics, sinó l'imperi del capdavanter m'ha portat a aquestes altures amb el manament de parlar-vos d'allò que mai he sabut explicar, perquè és el somni dels meus amors de la Cançó popular.

Ventura tindrà que ja de sempre he mirat aquesta *Festa de la Música Catalana* com una festa entre família; i en veure'm ara voltat de tota la parentela dels seus devots vinguts aquí, en el *sancta sanctorum* de la casa pairal per festejar als tocats més vivament per la inspiració, sento l'esperit de germanor: i sé que vosaltres, bons germans, us fareu càrrec que'ls que m'han portat en aquest lloc no han pogut veure en mi cap mereixement, com no sien una devoció reverencial per l'ORFEO CATALÀ i la seva obra, i un afecte filial per l'home que, portant la batuta de l'Orfeo, la porta també del renaixement de l'art patri, fins dintre el caire especial de la música d'Església. Ell me va dir que preparaven la *Festa* i que havien pensat en mi. No hi valgueren excuses: me donà les gràcies per endavant i aquí em teniu no portant altre cosa que un feix de bona voluntat.

* * *

Farà cosa de vint anys, quan jo podriem dir que entrava en us de raó musical, veia que'ls grans mestres predicaven la necessitat de tornar al cant del poble com a font d'inspiració, perquè la cançó popular era l'arrel d'on tenia de sortir tota música per savia que fos. I pensava: si que és prou que una cosa tan petita porti tanta substància!

Veia, com el venerable mestre Pedrell en la primera *Festa de la Música Catalana* escrivia que si les obres capdals de Wagner, Beethoven, Schumann, Bach, Palestrina, Vintòria, etc., vivien vida de joventut eterna, era perquè sos autors havien sabut escoltar ben desperts i amb l'ànima en gràcia *la veu dels pobles*. — Aquest si que ho fa fort! — pensava jo. — Que no sigui una mica de dèria, tot això... Però mestre Pedrell la sap llarga i ja s'ho devia pensar que la meua malícia aniria massa lluny, perquè allà mateix s'afanyà a fer notar que no ho diu ell, sinó que són paraules de un tal Herder. — Ah! — vaig dir-me, — aquest ve de fora!... callem... — Però, dintre meu, encara no sé si m'ho creia.

Sentia, després, en la quarta *Festa*, com el mestre Nicolau cridava contra els que pretenien fer art europeu, mundial, universal; arribant a desafiar-los amb aquestes paraules: *Digueu-me el nom d'un músic que hagi commogut el món sense fer art de la seva terra*. Això em destarotava. Jo que m'havia cregut que la universalitat era el somni d'or, així com el *summum* de la glòria per a un artista, no sabia pas entendre com això podia sortir d'una cosa tan casolana i camperola com les cançons o els ballets populars.

Encara més. Per si l'autoritat dels nostres mestres necessités reforç, surt el Sant Pare amb la mateixa cantarella. Tots ho sabeu que el celebrat *Motu proprio* de Pius X, de dolça memòria, posa el cant gregorià com a model suprem per la música d'Església. Això m'acabà de desorientar. Justament el cant gregorià, que per mi no era pas tan bonic, ni

de bon tros, com una cançó popular: fins el trobava tot tristoi i sobre tot completament incapaç de fer grans coses.

La meua confusió era terrible; però, gràcies a Déu, no vaig mai arribar ni a pensar que el Sant Pare pogués senyalar una orientació *desorientada*: i això em va salvar. La fe en el Papa me donà la fe en els Mestres: la fe en els Mestres me donà el coneixement de la meua petitesa: i la humilitat me senyalà el camí de l'estudi. Era qüestió d'anar pensant la cosa seriósament.

Damunt tot això ja el temps hi ha deixat ses petjades any per any; i tant se val que també any per any les meves cavilacions han anat fent sa via.

Al principi sols creia per la fe; mes a força de llegir i estudiar amb bona voluntat tot el que podia arregar del que anaven ponderant els grans mestres, no vaig tardar a poguer creure per la raó: ja era un convençut. Convençut sincerament de com la cançó popular i el cant gregorià són el sagrat llevat que conté tota virtut musical, perquè dintre de l'art dels sons, elles són la única cosa baixada del Cel.

* * *

Què és la bellesa? Es allò que ens emociona agradablement. De manera que no som nosaltres la persona agent; és ella qui ens emociona. L'home, doncs, no és amo de gaudir de la bellesa quan ell vulgui; l'emoció li ve de part de fora.

Doncs, d'on ve la bellesa?... Però no correm: perquè encara no hem dit què és la bellesa, què és allò que ens emociona i com ens emociona... Es un misteri!

Jo no sé si mai algú ha pogut dir perquè és bonica una cançó. Es bonica perquè ens agrada, i ens agrada perquè és bonica. I això és tot.

Aquí si que podriem dir ço que el doctor seràfic Sant Bonaventura deia de l'amor de Déu: «Per tot me volta l'amor, i no se ço què és l'amor». Per tot ens volta la bellesa i no sabem ço què és la bellesa! Es que la bellesa és baixada del Cel.

Déu, bellesa increada, es complagué en sembrar-la a mans plenes damunt l'univers. Totes les coses creades són belles per naturalesa, perquè són com un mirall de les perfeccions del mateix Déu. Per això no podem nosaltres posar nostres sentits damunt la natura sense topar amb la bellesa.

Déu, omnipotència infinita, es complagué en criar l'home a la seva imatge i semblança, i amb l'alénada divina li infundí una ànima immortal destinada a gaudir eternament de la bellesa increada, i per ço mateix, capaç de gustar la bellesa creada ja en aquest món.

El mateix Déu, bondat immensa, donà a l'home la llum de la raó, el seny: i l'home,

quan té l'ànima amarada en el misteri de la bellesa, embadalit davant l'objecte que tal goig li proporciona, copia, imita, combina i a voltes fins sembla que millora, perquè tren conseqüències admirables dels models que li ofereix la natura; creant així, si val la paraula, les belles arts humanes.

Tenim, doncs, que la natura és el model suprem, l'únic model de les belles arts.

* * *

Quin és el model que ens ofereix la natura per l'art dels sons? Es tot element sonor que en la natura es produeix per gràcia del Creador.

Deixant apart tota classe de sorolls, com els xiulets del vent, els crits dels animals, els bramuls de la mar, els cants dels ocells, etc., etc., tots d'una bellesa més o menys emotiva i, per lo mateix, models riquíssims per ornament de l'art musical, anem a fixar-nos en la veu humana, començant per la paraula inarticulada.

El so d'una rialla, per exemple, ell tot sol, pot comunicar-nos un sentiment. Cal, però, notar que en tota cosa de natura hi ha sempre infinitat de matisos. Així també, amb freqüència, es dona el cas d'una rialla el so de la qual no ens precisa la naturalesa del sentiment que l'ha inspirada; sinó que per entendre'l es fa necessari poder observar quina cara hi fa la persona que riu. I en aquest cas ja tenim que la mateixa natura ens ofereix un model d'associació de dues belles arts: el so de la rialla i la plàstica de la cara, produïdes en una mateixa persona i de manera ben natural.

Un altre cas. Suposeu's que aneu de visita a casa d'una família completament desconeguda de vosaltres. Mentre esteu a la sala d'espera sentiu allí, a la cambra del costat, un gemec que es repeteix, sovintejant més o menys. No és veritat que a la persona que us rebrà li preguntareu abans que tot, com està el malalt?... Es a dir... tant... potser no. Lo que preguntareu serà: si tenen algun malalt. Perquè això? Perque els gemecs que haveu sentit vos han comunicat tristesa, però no us han donat a entendre la causa d'aquella tristesa: no sabeu si el sofriment es causat per malaltia, o per pena moral. Això ens ensenya que la música pot comunicar sentiments però difícilment arriba a especificar-los.

Per això veiem obres de música sola que per entendre lo que volen dir es fa necessari abans d'escoltar-les llegir l'*argument*.

* * *

Anem ara al nostre cas.

La cançó popular i el cant gregorià són un dels models que ens ofereix la natura, o bé són ja *art* fruit de la ciència de l'home? No sols són els models més propis que la natura ens ofereix per l'art musical, sinó que són la mateixa natura feta música. Són música perquè fan combinació de sons; i són natura perquè essent fruit d'inspiració es produeixen sense participació de ciència. S'ha discutit si la melodia gregoriana és filla de la popular, o al revés. Jo diria que són dues germanes bessones filles de la mare natura. Comencen amb el món, broten continuament i no acabaran fins que el món acabi perquè són l'encarnació viva del misteri de la bellesa en l'ordinació dels sons: són la mateixa natura feta música.

Per això són populars.

* * *

La paraula *popular* dóna idea de multitud i per lo mateix, en aquest sentit, no la podem referir a l'origen de la cançó; perquè seria un absurde suposar una cançó dictada per un conjunt de persones.

Quan diem cançó *popular* no expressem sinó una de les seves condicions característiques: volem dir que de la cançó popular en gusten tota classe de persones: totes, dic en absolut, perquè totes les persones humanes pertanyents a una mateixa raça venen incloses en la idea de *multitud* expressada per la paraula *poble*.

Mes, aquesta característica o efecte de la cançó popular, condiciona la causa, excloent de l'origen de la cançó tota idea de ciència estudiada; perquè si la cançó fos fruit de ciència apresada, és clar que les persones ignorants d'aquella ciència no en podrien o no en sabrien gustar. I en tal cas, tindríem altre absurde: la cançó popular no seria popular, ni pel seu origen ni pels seus efectes.

Sempre ha estat cosa difícil poder precisar el ver sentit de la paraula *popular*: es voreja per tots costats, però al fons no s'hi arriba; la definició intrínseca no es troba. I no es troba precisament perquè tot lo popular està en contacte, si és que no es confon amb la bellesa natural, amb el misteri de la bellesa baixada del Cel.

L'home és una de les bel·leses de la creació. I, sens valer-se de cap ciència estudiada, l'home taral·leja; l'home canta. Heu's-aquí l'origen de la cançó popular i del cant gregorià. Digueu-me si aquest origen de tan natural, no es confon amb la natura.

Essent així, cal preguntar, quines seran les característiques de la cançó popular, si no són les mateixes de sa mare la bellesa natural?

I quines seran les característiques que distingeixen la bellesa natural de totes les be-

lleses que podem trobar en les obres de l'home, filles de ciència estudiada? Són dues només: i les anunciarem dient: La bellesa natural *agrada a tothom i agrada sempre*. Dic que agrada a tothom perquè la senten i en gusten tota classe de persones, tant els savis com els ignorants: i dic que agrada sempre perquè mai passa, mai cansa, sempre és igualment gustosa, i tan duradora que quan nosaltres no serem, ella encara serà bella. Diguem, doncs, que la cançó popular i el cant gregorià com a bons fills que són de la mare natura es caracteritzen com ella: *agraden a tothom i agraden sempre*. Altres condicions podríem senyalar pròpies de la cançó popular i el cant gregorià, però no caldrà si no és per fer-vos veure com estan totes compreses en les dues que hem anunciat.

En efecte; quan diem que una cançó ens agrada vol dir que la trobem bella; i si és bella, vol dir que ens porta o ens aviva un sentiment; i no seria bella ni expressaria un sentiment si no fos fruit humil d'inspiració.

Quan diem que una cançó agrada a tothom, vol dir que s'expressa amb uns medis tan senzills i fàcils, que és una delícia per les gents humils perquè no necessiten la més petita preparació per a capir-la; al mateix temps que és l'admiració dels savis al trobar tanta substància en una cosa tan petita, i al veure resolt amb tanta senzillesa el problema de la difícil facilitat. I aquesta condició la distingeix de tota composició musical; perquè l'obra més artística, més genial podrà reunir totes les altres condicions, però mai en podran gustar les persones que no hagin pogut imposar-se el degut entrenament.

El dir que una cançó agrada a tothom suposa també que s'expressa amb espontaneïtat absoluta. I tan absoluta si és l'espontaneïtat de la cançó popular que arriba a fer-se segell distintiu de raça!

Quan diem que una cançó agrada sempre, vol dir que la seva bellesa, perquè és fruit d'inspiració, perquè és espontànea, perquè és senzilla, porta una substància de vida tan forta que no mor mai ni mai es mustiga.

Si en tenien de raó els mestres quan predicaven que la cançó popular porta llavor per donar vida a tota música.

* * *

Aquí podria objectar-se que no val equiparar la cançó popular amb el cant gregorià, perquè aquest, tal com el coneixem després de la restauració, és fruit de la ciència de l'home i per lo mateix no pot considerar-se com a música natural, ni tan sols com a model ofert per la natura.

En veritat que la ciència de l'home ha treballat molt en la magna restauració grego-

riana, veritable obra de benedictí; no obstant, tot el seu treball fou encaminat, no a buscar cosa nova ni inventar res, sino purament a retrobar els antics manuscrits, a saber-los llegir, a reintegrar la melodia en tota sa natural puresa.

Per més que la ciència continuï encara estudiant alguns detalls del ritme del cant gregorià, es pot, però, ben bé afirmar que aquest està basat en lleis ben naturals, i això fa que si la melodia gregoriana en el seu ritme té *alguna* cosa que la distingeix de la cançó, en canvi en té *moltes* que la fan idèntica amb aquesta.

Deixant l'estudiar a fons aquesta qüestió perquè tampoc sabia fer-ho, sols diré que tinc el pressentiment que les diferències rítmiques entre la melodia gregoriana i la popular no són pas, en el fons, tan essencials com semblen: i la raó que em guia és perquè elles no priven pas a la melodia gregoriana de rumbejar les característiques més amunt senyalades com a distintives de tot lo genuïnament popular.

D'ella si que pot ben dir-se que ha agradat sempre, perquè en tots temps ha fet les delícies de les ànimes piadoses en la pregaria col·lectiva dels fidels.

El cant gregorià expressa el sentiment de pietat amb espontaneïtat absoluta, en tant que arribà també a fer-se segell distintiu de raça.

Les variants melòdiques, més o menys nombroses, que segons els gregorianistes poden respondre a hàbitus locals, què signifiquen sinó que cada poble posava en la melodia el segell de la seva ànima? Així com s'ha trobat una notació gregoriana exclusiva de Catalunya, és més que probable que aquesta diferenciació de raça no afectava sols a la notació sinó que arribava a segellar la melodia amb la marca de Catalunya.

Per fi, el cant gregorià parla també un llenguatge senzill a l'abast de tothom. Si es fa necessari algun entrenament perquè el poble d'ara el comprengui tot seguit, no serà tota la culpa deguda a les diferències rítmiques de que parlavem, sinó que bona part correspondrà a la falta de sentiment religiós en el poble. Les ànimes piadoses el comprenen tot seguit.

Hi havia dues monges en un convent d'una població que no cal anomenar. La una mestra de un centenar de novícies; l'altra senzilla cuinera. La mestra, era dona de notable cultura i d'ànima veritablement superior; i la cuinera era també una ànima escullida, sense cultura, però una veritable santa. Doncs bé; el primer dia que el cant gregorià entrà en aquell convent amb tota la humilitat de un senzill *Tantum ergo*, la mestra començant la ocasió propícia que se li oferia per a midar la sensibilitat d'esperit de ses deixebles, preguntà dissimuladament a unes i altres si els havia agradat. No satisfeta encara, volgué conèixer la impressió que havia causat a la monja cuinera, i també li preguntà: —Què m'hi dieu, germana, d'aquesta música tan nova? Vos ha agradat? —I l'altre

contestà textualment: — Ah, bé! m'ha agradat molt! perquè és una música que no s'atura a la orella; s'en va de dret a dins! —

Digueu-me si un savi podria formular una apreciació més exacte i més fonda.

* * *

I ara, com a complement, diguem quatre paraules sobre la melodia popular sola, això és quan no es presenta associada amb la poesia.

Ja més amunt hem apuntat la idea de com la música sola no arriba a especificar els sentiments. Afegirem aquí que la mateixa natura sembla confirmar-la, ja que ordinàriament no ens ofereix pas models de música ben sola, sinó que sempre la presenta associada amb alguna altra de les belles arts; així l'expressió és més determinada.

Fins en els ballets populars trobem la música de bracet amb la plàstica animada: i així i tot la expressivitat dels ballets no és pas tan viva i penetrant com la de les cançons.

Algunes n'hi han de cançons que ens ofereixen petits fragments sense lletra, vocalisos a manera d'exclamació, o bé taral·lejats: com també el cant gregorià té els seus *jubilus* que els antics explicaven dient que a voltes la força del sentiment era tanta i tan viva que, acabada la lletra, encara sentien necessitat d'esplaiar el sentiment allargant la melodia amb un vocalís. Però és evident que en aquests casos no es tracta pas de música sola, perquè la lletra, especificant el sentiment ja ens ha situat abans el nostre esperit.

Tal volta aquests fets han donat origen a la frase que diu: «Allà on acaba la lletra, comença la música», no en sentit literal, sinó volent significar que la música és més expressiva que la lletra.

Això... segons i com.

Cal preguntar: la música sola pot portar un sentiment? Que el pot *portar* és indubtable. Lo que no ho és tant és que l'oient el sàpiga rebre i entendre si amb la música no s'hi barreja algun altre medi d'expressió: vull dir que en matèria tan espiritual hi ha que comptar amb el subjectivisme de l'oient, i, casos s'han donat que una música sola que portava un sentiment d'alegria ha causat pena fins a fer plorar. Es que la missió més pròpia de la música no sembla que sigui senyalar un sentiment, sinó repujar-lo, fer-lo sentir més vivament, fer més intensa l'emoció. En aquest sentit potser si que és veritat que «allà on acaba la lletra, comença la música».

I encara si la música es contentés amb portar un sentiment, que és la matèria més noble que pot portar! Avui la música sola, ultra moderna, ens ve tan carregada... que sé jo lo que porta!... De tot! Jo no sabia capir com un públic àdhuc mitjanament entrenat pot

fruir escoltant aquesta música, si no fós la consideració de que entre els oients tal hi ha que es dona per pagat amb la bellesa dels timbres dels instruments, altra amb la bellesa de una execució acurada, o de la precisió en els ritmes, etc., etc., perquè n'hi han moltes de belleses que encara que no siguen sinó purament sensorials, quan l'oient no té pretensió o capacitat per entrar més a fons, sempre podrà dir, a propòsit d'elles, que ha realment fruit. Digueu-me, però, si no és una llàstima que es donguin per satisfets amb belleses que no són sinó goig dels sentits, música per l'orella. I així ha de ser; perquè arribar al goig de l'ànima, a la fruïció estètica escoltant aquesta música sola ultra moderna, ni per més que l'oient tingui ben estudiat *el programa* és cosa difícilíssima.

La fruïció estètica en son grau més perfet és una espècie de quietisme, un encís, un arrobament. En aquest estat anímic, les potències no funcionen sinó que frueixen; no treballen buscant objectes o idees sinó que els veuen presents, per això en senten plaer. Doncs bé; si l'enteniment de l'oient, al qual suposem prou educat, està inquiet buscant alguna idea que li falta, o perquè no li han donada abans, o perquè no l'ha prou entesa; necessàriament aquell treball, aquell esforç de l'enteniment és una nosa per arribar a la fruïció estètica.

Já m'explico perquè els grans mestres han quedat corpresos en sentir les cançons populars catalanes. Així com el malalt que el porten al mig del bosc, respirant a plena natura se sent recobrar la vida; així ells han sentit rejuvenir-se llur ànima cansada, respirant la sentor puríssima que exhala la música més prop parenta de la natura.

* * *

Acabaria aquí el meu discurs, de no haver trobat una frase d'en Maragall tan a posta i tan sucosa que no em se estar de posar-li quatre mots de comentari. Diu així l'excels poeta:

«No hi ha pas res més fort que una cançó: tot ho venç, i davant d'ella tota cosa es doblega, transforma i il·lumina. Sols cal saber-la treure de ben endintre i saber-la cantar ben enfora.»

Heu sentit, germans? No hi ha pas res més fort que una cançó! Es que la cançó porta tota la plenitud d'inspiració: és forta perquè en ella tot és substància, tot és vida. La cançó popular és forta perquè és el mirall dels sentiments del poble; és l'ànima d'una raça.

La nostra cançó popular pren fesomia de la nostra terra: suau i encisadora com el *nostre mar*, és també forta com les nostres muntanyes. Si és esquerpa, és que s'assembla amb el *Montserrat*; si la trobeu lluminosa, és que s'assembla amb el *Montseny*; si alguna volta us apar maliciosa, és deurà assemblar amb el *Puigmal*: però sempre és forta per la

seva mateixa rusticitat, perquè s'expressa amb tota franquesa, perquè parla clar i català.

La cançó tot ho venç. La cançó popular catalana ha sostingut brava lluita per fer respectar els seus furs; per reconquerir el lloc que li pertocava; per poder alternar com mereixia amb els *lieder* d'inspiració més excelsa. Ha lluitat i ha vençut pels seus propis mereixements.

La fortalesa santa de la cançó popular, santa, per la sentor de puresa que porta pel seu engendrament directe de la natura beneïda de Déu, avergonyirà la tonada borda, filla de malícia pervertidora dels sentiments, escombrant-la definitivament de les costums del nostre poble.

Davant la cançó popular i per gràcia d'ella, l'encarcament de l'art saberut, fabricat per la ciència ampulosa, complicada i freda es doblega fins a transformar-se en art ver tot simplicitat, tot sinceritat, tot modèstia; perquè la cançó és llum que il·lumina la pensa de l'artista i guia els seus sentiments per camins de santa humilitat.

Davant de la cançó popular i per gràcia de la seva tonada, la dança exòtica, la dança esbojerrada per l'exalçament verinós de les passions es doblega fins a transformar-se en gest franc i noble, il·luminat per gràcia de natura ferrenya i dolça, vida de la vida del nostre poble.

Sols cal saber-la treure de ben endintre.

Oh compositors amics! Aquesta si que va per nosaltres! ¡Saber-la treure de ben endintre!...

Què vol dir això si no és l'expressió gràfica de la sinceritat; si no vol dir que la cançó nostra, la cançó de cada u sia fruit natural de la gràcia d'inspiració?

I com la traurem de ben endintre la cançó nostra si abans no li fem entrar? Si no estudiem a fons la cançó popular paladejant-la a tot hora fins a somiar-la nit i dia com fidels enamorats? Perquè jo no vull creure que entre el nostre jovent encara en quedi algú d'aquells que no podien sentir a parlar d'empapar-se de bons models, i sobre tot de cançons per por de perdre la personalitat, perquè en les seves obres volien *ser ells*. Com si la personalitat es pogués perdre! Com si un hom pogués deixar de ser ell mateix! Com si una obra d'art no fos sempre mirall perfectíssim de l'ànima de l'artista! No: avui aquestes il·lusions ja no són.

Avui, «el gran mestre compositor rus Mussorgsky encara massa poc conegut a Catalunya, ha demostrat com es poden crear obres musicals completament originals i extraordinàries amb un material melòdic i rítmic manllevat directament del poble» (1).

No ens contentem, però, en manllevar al poble lo material, manllevem-li també lo espiritual. El sentiment és la vida de l'art. Una obra d'art faltada de sentiment fa soroll

(1) Kurt Schindler. — *Revista Musical Catalana*, n.º 188.

de nous buides. La força del sentiment arriba fins a disculpar molts defectes de tècnica, perquè, ben mirat, quan són fills del sentiment ja no en diem defectes de tècnica, sinó avenços de l'art: en canvi tota la correcció tècnica si no ha nascut per la força del sentiment queda amb sentor de cosa morta.

No ens dongui empatx assaborir les cançons del nostre poble fins el moll de l'os, fins a sentir tot l'encís de sa bellesa, tota l'emoció del seu sentiment, tot allò, en fi, que no hi ha paraules per expressar-ho perquè és la bellesa sublim que el bon Déu escampà damunt la natura per model de les belles arts humanes.

Cal saber treure la cançó de ben endintre, deia en Maragall, *i saber-la cantar ben enfora*.

Per quí va aquesta? Què és això de saber-la cantar ben enfora? Que potser en Maragall també somiava amb l'art europeu, mundial, universal?

No és possible! Ja he dit al començar com el mestre Nicolau va desfer això punt per punt.

Per si encara quedés algun desmemoriat que es pogués creure que això de cantar la cançó ben enfora vol dir que inspirant-se en la cançó nostrada no es podrà fer entendre de tothom; li diria: Voleu res més universal i més particular que les fesomies de les persones? I, mireu, de catalans en tenim d'escampats per totes les parts del món; i sabeu de un sol que hagi tingut d'amagar-se per fer cara de català?... No; això de enfora és correlatiu d'endintre: qui tregui la cançó de més endintre, la cantarà més enfora: i res més.

* * *

¡Oh dolça mare Catalunya! Bé pots beneir els teus fills que han sapigut cantar la cançó de tes entranyes tan enfora que ja l'ha sentida mig món, i l'altre mig també. De ben endintre els deu sortir!

Bé en deu portar de foc sagrat la cançó dels catalans, quan ha abrandat l'ànima d'un mestre de raça ben distinta, fent-lo un tan fort enamorat que per ella, en veritat, dóna sa vida; i tan sincer que, convertint-se en nou joglar de Catalunya, la canta fins a l'altre part del món!

Grans mercés, mestre Kurt Schindler! Déu vos ho pag!

La música catalana, que avui està de festa amb tota la parentela de devots, voldria manifestar-vos l'agraïment més franc amb una germanívola abraçada.

Enviem-li, germans, i sigui'n missatger l'aplaudiment que ara brollarà del vostre cor i que jo, per la part que'm toca i en nom de tots, li endreço amb tota l'ànima.

LLUIS ROMEU, PVRE.

Memòria del Secretari en Francesc Pujol

EXCEL·LENTÍSSIMS SENYORS, SENYORES, SENYORS:

Es aquesta la vuitena vegada que la *Festa de la Música Catalana*, la festa de la nostra música, ens aplega en acte de fervorosa devoció; vuit vegades ha cridat ja l'ORFEÓ CATALÀ als nostres músics a artística palestra, i en la darrera, la que avui ens te congregats en aquest *Palau*, hi han acudit com mai nombrosos, com sempre ardits.

També com mai el camp de la lluita ha estat extens i abundosa la oferta de premis als vencedors; entitats cabdals de nostra terra i patricis insignes han vingut generosament a sumar-se a la iniciativa de l'ORFEÓ CATALÀ, i el cartell de la *Festa* que avui celebrem és el més important en temes i premis que mai s'hagi ofert.

Camí ascensional ha estat, doncs, fins ara el que ha seguit la nostra *Festa*, i és que en ella l'ànima catalana s'hi ha sentit exalçada pel ressò amorós de sa mateixa música que li retornaven esplendorosa de les flors de llur talent els nostres compositors, plena del perfum racial de les cançons copsades en boca del poble. Es per divina virtut de l'amor; és perquè la festa que estem celebrant és la *Festa* de la nostra música que volem bella com les músiques més belles que al món sien; és perquè en ella hi ha cantat sempre l'esperit del nostre poble; és per tot això, que la *Festa de la Música Catalana* ha seguit i seguirà l'ascensió gloriosa de les coses pures en amor, de les coses tocades de l'esperit de Déu.

Es missió particular del qui us parla en aquest moment, retre-us compte del com i el què de la *Festa* que estem celebrant. An això anirem, doncs, i amb tota la brevetat possible.

Dinou eren els temes que s'oferien a l'activitat dels nostres músics en el cartell del concurs d'aquesta vuitena festa, i en ells hi havia representats els més variats aspectes de la música, des de la gran composició per a orquestra, des del poema coral, a la senzilla cançó popular presentada en tota sa nuesa.

D'aquests dinou temes, un tan sols quedà desert, el de composició per a trio de piano, violí i violoncel, amb premi ofert per la «Associació de Música *da Camera*». Caldrà insistir en aquest tema per a un nou concurs, a fi d'estimular els nostres compositors a treballar en aquest gènere tan poc conreuat entre nosaltres.

Repartides entre els divuit temes restants, es reberen cent cinquanta una composicions o aplecs. Tasca feixuga fou la del Jurat a l'examinar curosament aquella veritable muntanya de música, i, com acostuma a succeir sempre, si en certs temes la cullita fou

abundosa i suculent, en altres no estigueren els compositors prou encertats i no pogueren adjudicar-se els premis.

Els temes que quedaren sense adjudicar foren els següents: El desè, col·lecció de sardanes de forma lliure, per a piano; les obres que es presentaren no responien a la finalitat del tema, que era la d'estimular el conreu de formes de concert eixides de dances populars, anàlogues a la *Polonesa*, a la *Masurka*, al *Vals*, desenrotllades amb tota llibertat i fantasia. Les dues col·leccions que es reberen eren simplement boniques sardanes de forma tradicional.

Els temes tretzè (chor mixte fàcil), catorzè (col·lecció de goigs populars) i dinovè (himne patriòtic català), no pogueren adjudicar-se per manca de mereixements de les obres rebudes.

Al tema dotzè, chor a veus blanques i piano, hi optaren quatre composicions, de les quals el Jurat acordà distingir-ne una amb menció honorífica; desconeixem el nom de son autor, el qual, fent ús de son dret, ha volgut restar en l'incògnit.

Com abans hem dit, si en els temes que acabem d'esmentar no pogué ésser feta adjudicació dels premis, en els temes que a continuació ens ocuparan, el Jurat cregué convenient multiplicar el número de distincions per raó de la valor de certes obres que s'imposava a son judici. Es per això que, d'acord amb la Junta de l'ORFEÓ CATALÀ i els donadors, s'ha fet transferència dels premis no adjudicats en tot o en part, creant premis extraordinaris i accèssits en metàl·lic. Aquesta transferència afecta premis oferts pels senyors N'Eusebi Bertrand i Serra, En Joan Ventosa i Calvell, Marquès de Camps, En Joan Manèn i N'Eduard Aunós, completant l'ORFEÓ CATALÀ la suma necessària a la quantia de les distincions creades.

Anem ara a entrar de ple en els temes premiats que donen lloc a la present Festa, i, a l'objecte de no fadigar excessivament l'atenció dels oients amb una lectura seguida, anirem alternant el breu comentari corresponent a cada composició amb la crida de llurs autors i l'execució d'obres.

No havent-se adjudicat el premi al tema primer, començarem pel tema segon, que, per aquesta causa, passa a ocupar el lloc d'honor.

Va destinat el premi d'aquest tema a la millor composició per a chor a veus d'home inspirada en lletra d'esperit catalanesc; es reberen set obres, i el Jurat acordà unànimement concedir el premi a la que portava el número 20, composta sobre la poesia «Llevant Déu». Es una composició ben sentida, robusta d'inspiració i forta de tècnica; la disposició de les veus és excel·lent, donant lloc a obtenir bells efectes de sonoritat tant en els matisos de dolcesa com en els d'aspre plenitud quan el sentit del text ho demana. El treball harmònic

és sumament interessant, atrevit a moments, però sense sortir-se mai de les exigències de l'element vocal a que la composició va destinada. En resum: l'obra ofereix unes qualitats d'experiència i maduresa dignes de tota lloança, i és per això que el Jurat la premià.

Optant al tema primer, composició lliure per a chor mixte, es presentaren vintiu obres. D'elles, el Jurat fixà sa atenció en les titulades «Himne Ibèric», «La Creu del Canigó» i «Infern»; mes tot i reconeixent-les-hi excel·lents qualitats no en trobà cap mereixedora del premi. En l'«Himne Ibèric» hi ha fragments ben encertats, ben sentits, emperò la inspiració no es sosté. En «La Creu del Canigó» fóra de desitjar una més gran alenada que de cap a cap aixequés obra de tan vastes proporcions. «Infern», molt ben sentida i interpretada, es ressent de la monotonia d'un assumpte de severitat ascètica, amb la repetició constant d'una tornada obsessionant. No volguent el Jurat deixar oblidades aquestes obres que porten sovint el sagell d'una veritable valor, acordà distingir-les amb menció honorífica.

Al tema terç, premi ofert per l'Excm. Sr. Bisbe de Barcelona, Dr. Enric Reig, a la millor col·lecció de cançons espirituals de caràcter popular, es presentaren nou reculls, havent el Jurat concedit el premi al número 78 «Cants d'Iglésia», per ses qualitats de piadosa unció, inspiració distingida i caràcter plenament religiós-popular. Consta la col·lecció de tretze obretes, compostes sobre belles traduccions catalanes de cànctics, himnes i seqüències llatins, fetes per Mossèn Riber i Mossèn Arderiu.

Ademés de l'obra premiada, el Jurat reconegué condicions ben remarcables en el recull número 107, «Cants de pietat», i acordà distingir-lo amb un accèssit.

Anava el tema quart destinat a premiar la millor obra per a gran orquestra, simfonia, *suite* o poema simfònic basat en una llegenda catalana, i es presentaren cinc composicions. S'imposaren tot seguit i molt fortament a l'atenció del Jurat una «Suite» en quatre temps que porta per lema «Empordà» i un poema «Venus i Adonis», inspirat en una poesia de Shakespeare magníficament traduïda per l'exquisit poeta Morera i Galicia. El fet de que aquest poema no estés inspirat en una llegenda catalana com es demanava, el deixava fora de concurs; mes el Jurat, tenint en compte les excel·lents qualitats de l'obra, acordà concedir-li un premi extraordinari i atorgar el premi ordinari a la «Suite», car la valor d'amdues obres les igualava en la balança.

Es la «Suite» en sol obra de grosses proporcions i revela en son autor un temperament musical de primer ordre i una forta personalitat en camí d'afermar-se, desfent-se d'in-

fluències a les quals ningú pot sostreure's. Els temes són ben acusats i molt originals alguns d'ells. L'estructura de cada temps està ben trabada, malgrat la llibertat que la forma de «Suite» emprada justifica. La instrumentació, que és la de la orquestra corrent amb aditament de dugues *tenores* que hi donen gran caràcter, està destrament treballada. El segon temps d'un caràcter de sardana, i el terç, un «Scherzo» compost sobre un tema del tipus de ballet, donen a l'obra una bella sentor del terror.

El poema «Venus i Adonis», és una bella composició de caràcter tot diferent de la «Suite». Subjectant-se, com és natural, a l'acció de la poesia en que es basa, s'hi lliga estretament, la descriu, la subratlla, la tradueix musicalment amb un treball temàtic acuradament disposat i acomplert amb una tècnica seriosa i forta.

Es una obra excel·lent, en la qual l'emoció potser resta un xic oprimida per la voluntariosa lògica del desenrotllament temàtic, però d'una alta volada i d'una empenta juvenil admirable. La instrumentació està molt ben tractada i l'estructura general ben entesa i equilibrada.

En el tema cinquè, s'havia de premiar una composició per a piano sol en estil de *Balada*, traduint el sentiment de la elegia *Lucie* d'Alfred de Musset. Quatre composicions es presentaren i en cap d'elles reconegué el Jurat qualitats que les fessin mereixedores del premi; acordà, no obstant, distingir amb accèssit igual cada una a les que porten els números 53 i 121, bellament concebudes ambdues i ben realitzades pianísticament, encara que d'una inspiració no prou original i enlairada.

El tema sisè, premi a la millor composició de caràcter joíós per a cor mixte, ha figurat repetidament en els nostres concursos sense que fins ara hagués pogut adjudicar-se. En aquest concurs es presentaren quatre obres a disputar-se'l i el Jurat unànimement acordà concedir-lo a la anomenada «El petit maridet», glosa en forma de variacions d'una cançó popular. Es una obra d'un humorisme deliciós; els graciosos episodis de la cançó estan descrits amb molta originalitat i atreviment, sense caure mai en la xavacania, malgrat els grossos perills que les situacions grotesques oferien. El tema de la cançó circula constantment, allargant-se, contraient-se sense deformat-se mai de manera inescaienta i donant al conjunt un lligam i una unitat remarcables. Es de doldre les terribles dificultats d'execució que l'obra ofereix, amb ses modulacions sobtades, amb un tractament de les veus a volta massa instrumental; mes la seva rica musicalitat i exuberància imaginativa la fan mereixedora de tota lloança.

An el tema setè, composició per a violí amb acompanyament de piano, de caràcter catalanesc i de les dimensions del gènere anomenat *Concertstück*, hi concorregueren cinc obres, havent-se trobat el Jurat amb la dificultat de que l'única que a son judici mereixia ésser premiada, no reunia les condicions demanades. Es per això que acordà concedir un accésit a l'obra «Scherzo-Ballet», construïda sobre el tema d'un ballet popular olotí; és una composició d'una vivesa i una verbola molt remarcables, d'una tècnica instrumental excel·lent, ben concebuda i ben realitzada, denotant en son autor grans condicions per al conreu del gènere instrumental a que tan poc inclinats es senten els nostres compositors.

El tema vuitè, corresponent a sardanes per a cobla, és estat un dels més concorreguts; vint plecs es reberen, formant un total de trentauna sardanes, ben sospesades les qualitats de les quals el Jurat decidí concedir el premi a les dues anomenades «Isabel» i «Pastora enamorada» i un premi extraordinari a la que du per nom «La Sardana de Ripoll». Les dues primeres són dues superbes sardanes, d'una musicalitat exquisida i d'un refinament enlairat que les fa poc aptes per a sardanes de plaça; són veritables poemets. «La Sardana de Ripoll», de tema popular, és el tipus de la bella sardana balladora, simple d'estructura, clàssica podríem dir-ne, sempre distingida malgrat sa simplicitat.

En el tema novè, glosa per a cor mixte d'una cançó popular catalana al qual concorregueren quatre obres, el Jurat acordà no concedir el premi, adjudicant una menció honorífica a la glosa de «La Filadora», que es distingia de les demés sense arribar a ésser premiable per son escàs desenrotllament.

En el tema onzè, recull de cançons populars catalanes, la collita ha estat plena; cinc reculls es presentaren i tots cinc els premià el Jurat, concedint el premi ordinari al número 76 «El cançoner muntanyenc» i premis extraordinaris més petits als demés, per ordre d'importància. Són cinc belles col·leccions que demostren que el nostre folk-lore és inagotable, car en totes elles hi han cançons inèdites, inconnegudes i molt belles.

Al tema quinze, col·lecció de melodies originals per a cant i piano, hi concorregueren onze reculls. El Jurat acordà premiar les «Pirenenques», de rica musicalitat, inspirades i ben construïdes, i distingir amb accésit el recull que porta per lema «Fruits novells», fortament simpàtiques per un alè de juvenesa, una inspiració fogosa i una distinció remarcables.

Al tema dissetè, composició per a quartet d'instruments d'arc, vingueren sis obres ben importants algunes d'elles, ço que indica en els nostres músics una lloabilíssima orientació envers la composició per a quartet, la més refinada de les produccions musicals. El Jurat acordà concedir el premi al número 60, que du el lema «Tantus labor non sit cassus», obra rublerta de qualitats, clàssica de forma amb escaiènts tocs de modernitat, sòlidament construïda sobre un tema preponderant, que s'escau ésser la cançó popular «El Pastoret», i emprant en l'últim temps, además, altra cançó popular, l'anomenada «Senyora Isabel». També acordà el Jurat concedir dos accèssits d'igual valor al quartet que porta per lema «Res gran com l'art», obra molt treballada i que denota excel·lents condicions en son autor, i a les impressions «Cants de Festa», bell enfilall de quadrets de forma lliure, inspirats i molt escaiènts.

I ja som al darrer tema, el de les cançons populars harmonitzades per a chor mixte; vintidós plecs se'n reberen, amb un total de trenta cançons, de les quals el Jurat n'escullí dues «Margarida de Castelltersol» i «Pere Gallari», partint el premi. Totes dues són boniques i totes dues estan destrament harmonitzades, sobressortint la segona, «Pere Gallari», per sos escaiènts intents descriptius dels episodis de la graciosa cançó.

Ressenya de la festa

La VIII^a *Festa de la Música Catalana* celebrada el dia 10 de juliol en la gran sala d'audicions del nostre *Palau*, fou revestida d'esplendorosa solemnitat, puix malgrat l'avenç de la estació que porta l'allunyament de moltes famílies, la sala no es vegé pas menys concorreguda que altres anys en la mateixa Festa d'art.

Molt abans de l'hora anunciada per a començament de l'acte, tots els setis eren ja ocupats, frisant el públic per assaborir les primícies de les obres principals distingides amb els premis més importants del concurs.

Un quart d'hora passat després de sonades les deu, les tres seccions que formen l'agrupament coral de l'ORFEÓ CATALÀ atravessaven el pati del gran saló d'actes, col·locant-se en els costats de l'hemicicle al mig del qual hi figurava el trono que havia d'ocupar la Reina de la *Festa*. La senyera de l'ORFEÓ era saludada amb grans aplaudiments, no cessant aquests mentre desfilaven els mestres i la Junta Directiva, acompanyats dels membres del Jurat i de les autoritats populars de Barcelona i de Catalunya, amb llurs presidents al cap.

Col·locades aquestes personalitats en els llocs respectius que tenien senyalats a l'hemicicle — l'element oficial a la dreta; mestres i Jurat a l'esquerra, — l'Alcalde de Barcelona Excm. Sr. Martínez Domingo, obrí la *Festa*, cedint la paraula al president del Jurat, Mossèn Lluís Romeu. El discurs d'aquest, que llegí Mossèn Puntí, dedicat tot ell a ponderar les excel·lències de la cançó popular, fou escoltat amb gran recolliment per l'immensa gentada que invadia, sentada i a peu dret, els tres pisos del *Palau*. Grans enhorabones en rebé Mossèn Romeu, i acte seguit el mestre Francesc Pujol, secretari del Jurat, començà l'enumeració dels temes i dels premis concedits, fent-ne el respectiu comentari abans de cridar l'autor.

Pel fet de no haver-se concedit el premi del primer tema, En Joan B. Lambert, autor del chor per a veus d'home *Llevant Déu*, mereixedor del premi del tema segon del Concurs, elegí per a Reina de la *Festa* la seva muller Na Maria de la Concepció Agulló, la qual passà a ocupar el seient d'honor al centre de l'hemicicle, amb el cerimonial acostumat.

El bonic chor d'En Lambert fou interpretat per la secció d'homes de l'ORFEÓ, mereixent forts aplaudiments.

Una menció honorífica al tema primer fou concedida al compositor En Joan Vidal Roda, la presentació del qual fou acollida amb picaments de mans.

Amb iguals demostracions fou saludat Mossèn J. Muset i Ferrer, guanyador del premi al tercer tema «Cants religiosos per al poble», dos dels quals, *Cuiteu, fidels* i *Adoro te devote*, acompanyats a l'orgue pel mateix autor, foren cantats per les seccions de nois i noies, respectivament.

El mestre Juli Garreta, autor de la *Suite en sol* per a gran orquestra, recull el seu premi, així com el jove músic N'Antoni Botey el seu extraordinari per el poema simfònic titulat *Venus i Adonis*.

El tema cinquè no fou adjudicat, però es presenten a recollir els dos accèssits concedits, els coneguts pianistes Tomàs Buxó i Francesc Figueras.

I arriba l'anunci del tema sisè, premi ofert a la millor composició de caràcter joíós per a chor mixte, que fou concedit a l'eminent violinista compositor En Joan Manén per la seva glossa en forma de variacions *El petit maridet*. El fet d'ésser aquest el primer any que s'adjudica el referit premi, havia despertat entre els aficionats expectació gran; molt més, coneixent de sobres la superioritat de l'autor en la mestria de compondre música. El chor premiat, que és d'una dificultat extremada, l'interpretà amb singular ardidesa i amb entusiasme emulador tot l'ORFEÓ, sota la direcció del mestre Millet. El públic el rebé amb manifest goig, sentint no més l'absència de l'autor, mestre Manén, al qual hauria volgut festejar amb la més clamorosa ovació.

En Joan B. Lambert puja de nou a l'estrada per a recollir l'accessit que li és concedit al seu *Scherzo-ballet* per a violí i piano.

També es presenta per segona vegada En Juli Garreta, guanyador del premi alcançat per dues sardanes per a cobla. Un premi extraordinari al mateix tema es concedeix a N'Antoni Botey.

A recollir una menció honorífica al tema novè per la seva glossa de *La Filadora* es presenta el jove compositor A. Làzaro.

Com els anys precedents, són abundosos els reculls de cançons populars catalanes que es disputen el premi al tema onzè del VIII^è concurs. El premi ordinari s'entrega a Mossèn Joan Sala, i els extraordinaris a la senyoreta Na Pilar Roca (la meritíssima chorista fundadora de l'ORFEO CATALÀ) i als senyors Bartomeu Simó, Ramon Planas i Martí Pou. Els nostres orfeonistes donen a conèixer del recull de Mossèn Sala les cançons *L'Aneta*, *L'escriveta*, *El rossinyol* i *La filla d'En Grant*, i la senyoreta Roca en cantà dues, a més, del seu propi recull; totes elles ben distingides i ben apreciades per l'auditori.

El premi del tema quinze (melodies originals per a cant i piano), l'obté En Tomàs Buxó, per les seves inspirades *Pirenenques*, i l'accessit N'A. Làzaro. Els solistes de l'ORFEO CATALÀ N'Andreua Fornells i N'Emili Vendrell interpreten amb senyalat encert quatre melodies del mestre Buxó, el qual les acompanya al piano. Agradaren d'una manera especial les dues últimes, que corresponen als números 5 i 6 del recull.

En Josep M. Benaiges Fujol, arribat de Madrid, on desempenya l'honorós càrrec d'organista de la Capella Real, és saludat amb gran simpatia al recollir el premi que li concedí el Jurat per son Quartet de corda, el *Scherzo* del qual interpreten els artistes que constitueixen el «Quartet Renaixement», fent-se mereixedors de l'alabança del públic l'autor i els executants. Els dos accessits al mateix tema foren entregats a Mossèn J. M. Padró i a n'En Rodríguez Rosés.

L'hora era ja un xic avançada, però faltava encara l'últim tema: cançons populars harmonitzades per a chor mixte, i la gent permaneix ferma en son lloc, desitjosa de conèixer les obres premiades, que de consuetut interpreta sempre l'ORFEO en aitals festes. Val a dir que ha estat aquest tema el més sortós de cada concurs, ja que les obres llorejades del mateix són les que amb més fermesa perduren en el repertori de nostra entitat. Les composicions premiades enguany *Margarida de Castelltorsol*, d'En Climent Lozano, i *Pere Gallerí*, de N'Antoni Pérez Moya, no desdiuran segurament de l'èxit de les anteriors; ben treballades en les veus i amb força naturalitat desenrotllades, agradaren les dues, i per son caràcter alegroi complasqué encara més la segona, *Pere Gallerí*, per a la qual fèren els honors de la repetició.

Posà fi a la Festa el vibrant discurs del nostre vicepresident En Vicens de Moragas, que tan belles paraules li surten sempre del cor, i després d'entonar els orfeonistes les patriòtiques posades del nostre himne nacional, desfilà la gran gentada, no sense saludar de bell nou el brillant seguici format per la Reina de la Festa i les autoritats amb els mestres del Jurat i l'ORFEÓ CATALÀ, corporativament. — S.

Chopin a Arenys de Mar

APUNTACIONS HISTÒRIQUES SUGGERIDES PER LA LECTURA D'UN «DIETARI»

A D. Francisco Roget, excel·lent amic,
a qui tant plauen les coses de Chopin.

INTRODUCCIÓ

PROPÒSIT d'haver llegit una Conferència que l'erudit escriptor D. Miquel S. Oliver va donar a l'*Associació d'Amics de la Música* i que va publicar la important revista barcelonina *Catalana*, en la qual es parla de l'estada de Chopin a Mallorca amb una riquesa de detalls i amb una prosa com solament sabia escriure el malaguanyat literat mallorquí, vaig publicar jo també en la mateixa revista un article adreçat a ell i que vaig titular «Chopin a Arenys de Mar?»

En publicar-lo, no tenia la certitud que tinc actualment de la seva vinguda a casa nostra, certitud que, apart de documents que he regirat, me donà el mentat i il·lustre escriptor. Per això avui, sense interrogacions, escric aqueixes apuntacions que no són altra cosa que una ampliació d'aquell article, tan modest com comentat fou després per alguns periòdics; i les escric, valent-me, com allavors, de les dades d'un *Dietari* que feu un arenyenc d'aquella època, i d'altres dades històriques que parlen de George Sand, la tan genial com lleugera escriptora francesa, i de Chopin, l'artista tan delicat i romàntic com dissortat en certs afers de la seva vida.

I. ELS FULLS D'UN DIETARI

Signat per D. Joaquim M.ª Pujol de Pastor i Campllonch, nat a Arenys de Mar el 22 d'abril de 1816, se servava anys enrrera un *Dietari* que jo vaig vuere i fullejar en una

casa de Girona, en el qual, des de l'any 1835 fins al 1843 hi apuntà tots els aconteixements ocorreguts a casa seva i en la vila que el vegé nàixer.

Es verament una llàstima que aqueix *Dietari* hagi fugit de la nostra vila, seguint la dissortada família de Pastor, de la qual, amb tot i l'opulència passada, avui quasi ni el record en resta; i és igualment una llàstima que lo contingut en eixes notes romanguí quasi ignorat dels meus compatricis, com ignorades romanen moltes gestes que posen molt alt el nom de la nostra vila.

Un atzar me'l va posar a les mans, i vaig espigolar quelcom de lo molt que contenen ses pàgines acuradament escrites, i em sap greu no haver fet més, aprofitant una ocasió que potser mai més tornarà a presentar-se.

* * *

En la part d'aqueix *Dietari* de D. Joaquim Pujol de Pastor que narra els fets escaiguts durant l'any 1839, en arribar al dia 18 de febrer diu així:

«Dia 18. — Procedent de Barcelona, ha parat avuy devant de la nostra casa una diligència, y de ella han baixat quatre persones extrangeres que jo no coneixia; son una senyora francesa molt amiga del meu pare, que hi havia fet amistat á París, y que m'ha presentat dientme anomenarse Aurora Dupín, alabantme molt el seu talent; els demés son dos infants que m'ha presentat dientme eren fills seus, y un senyor molt flach que he sabut era músich. A mes, han baixat dos cavallers de Barcelona. El meu pare els ha obsequiat molt perque ja els esperava, y han pujat al Saló de dalt ahont eren la meva mare y la meva tia Joaquima que m'es padrina. Hem dinat plegats y allavors he sabut que venien de Mallorca a ont havien passat una temporada, y se entornarien aviat á París. Durant la tarde han descansat, y en la vetlla hem parlat de moltes coses y he admirat el talent de la senyora que era qui parlava més.»

«Dia 19. — Avuy al dematí hem sortit ab els meus pares y els forasters á recórrer la Vila; la senyora Dupín anava de braçet ab la mare, y nosaltres anavem ab el músich que quasi may ha dit paraula (potser perque no parlava gayre bé el francés) fentmos creurer que no está bó; y els infants s'han quedat a casa ab la tia. Hem dinat á casa Ramis perqué el senyor don Joseph Maria, amo de la casa, ens ha volgut obsequiar. A la tarde hem anat á la Pietat en una vinya del meu pare, y allá han dit que els agradava molt. El senyor Lleu m'ha dit aquest vespre que aquella senyora era de vida lliure però que escribía molt bé y havia mogut molta remor a Fransa. Ningú ho diria veyentla y parlanthi.»

«Dia 20. — Avuy s'han entornat á Barcelona els forasters acompanyats del meu pare, y tots hem anat fins á La Picordia á despedirlos. Mentres enganxáven els caballs al cotxe, la senyora Aurora m'ha besat y m'ha dit que me esperava á París ab el meu pare. No sé si m'hi deixarà anar. Han marxat a les 9 del matí.»

* * *

Fins aquí el passatge del *Diari* que fa referència a l'assumpte. ¿Seria per ventura Chopin aquell músic que no deia res, que no parlava gaire bé el francès i que feia cara de malalt? Es de creure que sí, car és cosa certa que va acompanyar a Mallorca a la senyora Dupin (George Sand) i que visqué juntament amb ella en el Convent de Valldemossa. Però, ¿per què va venir a la nostra vila la cèlebre escriptora que tant verí va vessar, tantes imaginacions va pertorbar i tants cors va pervertir?

II. LES TERTÚLIES DE MADAME GIRARDIN

Quan finava el primer quart del segle passat, hi havia a França una allau d'escriptors, la característica dels quals era presentar-se amb el rostre pàl·lid i amb llargues crines a la faisó dels reis merovingis; recorrien, demés, la ciutat de París amb esguard esma-perdut i indecís, semblant talment abstrets a tot ço que a llur entorn succeïa; trespaven durant les nits de lluna per les voreres del Sena, les aigües del qual perlejaven amb mil irisacions bellugadisses, i mostraven posats macilents i tothora somniadors: eren els romàntics, l'esperit dels quals regnà en aquella nació, i arreu, durant un altre quart de segle.

Tot sovint papellonejaven a l'entorn de la cèlebre Delfina Gay, escriptora fecunda que posseïa una maisó aristocràtica i uns salons on s'hi aplegava lo més escullit de la societat parisenca, i on en agradable *causerie* discorrien les llargues vetlles hivernals; en aquell lloc es pot ben dir que va consolidar-se aqueix caient de la literatura, car en aquells salons i en aquelles tertúlies solament es comentaven les obres i els autors que assolien èxits de semblant faisó.

Afalagats per la beutat i bona acullida de la bella Delfina, ja Madame Girardin, i encisats per les dots de sa germana Sofia, que presidia gaire bé sempre aquelles reunions de literats i d'*amateurs*, no hi mancaven pas d'assistir-hi ni el ja vell Chateaubriand, l'immortal autor de *René*, dels *Martres* i d'aquelles *Memòries d'ultratomba* que tan enrenou

mogueren en publicarse, verdader Patriarca d'aquella joventut inquieta que començava ja a remoure els cenacles literaris amb l'ubèrrim esclat de múltiples produccions i amb el soroll de sos freqüents triomfs; ni l'acurat Lamartine, llavors en la plenitud de la seva edat i la seva facúndia, ben orgullós encara dels llorers que li havien valgut les seves *Meditacions* i les seves *Harmonies*, i que en l'avenir havia de proporcionar-nos aquelles dolçors que destil·len sa *Graziella* i sa *Regina*; ni Carles Nodier, aquell que durant la seva joventut predicava idees revolucionàries en els clubs jacobins, i que més tard, en l'any 1803, volgué imitar el *Werther* de Goethe amb son *Pintor de Salzbourg* i ens deixà plasmat son revolucionarisme en *El darrer capítol de ma novel·la*, per a caure després en deliris terrorífics a la faisó d'Agna Radcliffe, i fer-nos discórrer per subterranis humits i fosques presons tan abundoses en la seva *Senyoreta de Mersen*.

Eren contertutlis asidus: el cap dels romàntics, l'allavors jove Víctor Hugo, qui a l'edat de vint anys s'havia donat a conèixer amb ses *Odes* i al cap de vuit més havia de consolidar la nova escola amb l'esclat d'aplaudiments i lloes que li valgué son *Hernani*; Alfred de Vigny, el poeta fatalista i pessimista que sols trobava puritat en el mal i que considerava com una follia l'esperança, autor de la primera traducció francesa de l'*Otello* de Shakespeare, i de la novel·la *Cinq Mars*, imitació plena de Walter Scott, qui en son *Diari d'un poeta* ens dóna una mostra ben palesa de no haver tingut jamai conviccions enèrgiques per res; Honorat de Balzac, l'autor impur de contes i novel·les perniciosos, plenes de brutals absurditats i d'impietats descarades, sense comptar les seves ficcions inverossímils plasmades en ses novel·les *Eva*, *El liri de la vall* i *El pare Goriot*; el jove Alfred de Musset, qui acabava de publicar els seus *Contes d'Italia i Espanya* plens d'afectació i exagerat romanticisme, i que en l'avenir havia de pulsar les arpes doloroses per a contar els seus tràgics amors amb accents apassionats i desgarradors; Cèsar August Sainte-Beuve, el futur crític literari i allavors autor de qualche lleugera novel·leta; Enric Beyle, conegut més per son pseudònim Stendhal, que, portat de son repugnant sensualisme, arribà amb el temps a ésser un cinic encara més repugnant, essent-ne una bona mostra son llibre *Le rouge et le noir* precursor de la seva impia *Cartoixa de Parma* i de la seva *Armance* immoral; Teòfil Gautier, el dels versos lírics, i, amb tot i sos pocs anys, autor d'algunes novel·les tan deshonestes com *La senyoreta de Maupin*, i al qual ningú hauria sospitat les excentricitats que havien d'esdevenir la seva norma futura; Pròsper Mérimée, el nerviós i excèptic escriptor, que després d'haver publicat varies narracions i contes, tots ells d'un caient melangiós i eròtic, acabava de donar a la llum la seva *Crònica dels temps de Carles IX* plena de passatges deshonestos i d'escenes provocatives que s'escauen ésser idèntiques a les que mostrà Brantome en el segle XVI; els germans Juli i Pau

Lacroix, ambdós novells escriptors, i imitador aqueix del cínic Rabelais; Alexandre Dumas, cèlebre ja per la seva facúndia folletinesca i narrador de coses inverossímils, totes elles renyides amb la història; el jovenet Juli Sandeau, feliç allavors per la benevolença amb que era volgut, i tan dissortat després en sos amors i en ses gestes literàries; l'adolescent Gabriel Ferry, conegut més per Lluís de Bellamare, qui encara no havia començat aquella sèrie de viatges que havien de donar com a fruit narracions tan interessants i honestes com son *Costal de l'Índi* i ses *Escenes de la vida de Mèxic*; i concorria també a les tertúlies de sa amiga Delfina la desinvolta Aurora Dupin, que començava a escriure, i, sots el cognom de George Sand, no havia produït encara la seva *Lèlia* immoral, ni la seva ferèstega *Uscoque*, ni la seva *Spiridion* herètica, ni tantes altres que tanta perversió han escampat arreu on han arribat dissortadament llurs edicions innúmeres.

Amb una concurrència de tal caràcter, no cal pas ponderar el renom que conqueriren a França i fora d'ella les tertúlies de Madame Girardin; i per això no és aventurat afirmar, com afirma un escriptor d'aquella nació, el cèlebre Veuillot, que de «aquella grillera romàntica eixiren la perversió en les costums, l'ofuscació de moltes intel·ligències i un sens nombre de passions que feren trontollar l'edifici de la societat domèstica».

Molts anys duraren eixes reunions, i, apart dels ja mentats, foren molts els que hi pagaren son tribut boi pertanyent a altres estaments i amb tot i ésser de ben diversa estructura intel·lectual.

III. DON VICENS PUJOL DE PASTOR

Era aqueix el qui des de primers del segle passat havia pres possessió dins la nostra vila d'un magníficent casal situat en la placeta del carrer de Vall. D'arquitectura macissa i d'estructura ben fornida, es confonia sa edificació amb els inicis de la nostra vila i com una reminiscència d'aquelles èpoques guerres i, sobre tot, d'aquelles èpoques en les quals els pobles levantins veien torbada la seva pau per les incursions piratesques, servava aqueix casal, anomenat Casa de Pastor, una ampla torra de defensa en la part superior de sa façana i en l'angle més sortint que donava a la placeta. Avui, encara es conserva aqueixa gran casa, però d'ençà que les dissorts de la fortuna foragitaren d'ella sos vells senyors, són moltes les modificacions interiors que ha sofert, servant solament de l'època primitiva la factura exterior, i restant gairebé esmicolada aquella tronera de l'angle que li donava un caient guerrer, com moltes de les edificacions vetustes; i amb tot i escaure's voltada de més modernes edificacions que durant els segles s'han anat construint, no obstant

sobressurt encara en mig de totes elles i dóna una bella sensació d'antigor que la fa sumament agradable i suggestiva.

* *

Don Vicens Pujol de Pastor, que fou son propietari, era nat en la comtal vila de Besalú a darreries del segle XVIII, i vingué a Arenys quan contragué matrimoni amb donya Maria Anna Campllonch, de Mataró, establint-se en aquell casal del carrer de Vall. Era don Vicens capità de l'exèrcit, però en l'època de son matrimoni va demanar i obtenir del rei Ferran VII passar a situació de reserva, retirant-se anys més tard del servei militar per a curar de ses propietats de Besalú i de la nostra vila, apart de les que havia hereditat en la ciutat de Girona. I des de llavors visqué a Arenys; aquí nasqueren tots els seus fills, i aquí va morir essent enterrat en la tomba de sos majors.

Quan la segona restauració dels Borbons a França després de l'anomenat govern dels *Cent Dies* de Napoleó I, i consolidat ja en el tron el rei Lluís XVIII el dia 8 de juliol de 1815, va anar a París el senyor Pujol de Pastor per a oferir els seus respectes al nou rei a qui no coneixia i a qui mirava amb vera simpatia, com a germà que era del guillotinat Lluís XVI. Va arribar-hi a darrers de setembre, precisament en aquells dies en què assolia el poder el fidel duc de Richelieu i queien en desgràcia els cèlebres Talleyrand i Fouché. Havent saludat el monarca, va permanèixer una llarga temporada a París, presenciant un sens nombre de successos emocionants, com foren els processos de Lavalette i del marescal Ney, i essent testimoni del fusellament d'aqueix darrer que hagué lloc el dia 7 de desembre.

Allà a París, en aquella època, entrà en relació el senyor de Pastor amb M. Gay, pare de les literates Sofia i Delfina, allavors jovenetes, relacions que duraren i s'estrenyeren, car retornat a Arenys a primeries de l'any següent, rebia ja en el mes de març la visita de son amic, que romangué a casa seva uns tres mesos, durant els quals va néixer son fill Joaquim Maria (autor del *Dietari* que he transcrit); i a l'iniciar-se la tardor ja retornava a París el senyor Pastor juntament amb sa esposa, hostatjant-se a casa de M. Gay, on admiraren ja el talent de ses filles, sens sospitar que Delfina havia de fer-se cèlebre amb el nom de Madame Girardin i havia d'ésser honorada i coneguda amb el cognom de *Muse de la Patrie*.

Aqueixes visites que mútuament es feien els dos amics anaren sovintejant durant els anys següents, i quan esdevingué la mort de Lluís XVIII, el 16 de setembre de 1824, es trobava a París el senyor de Pastor, el qual saludà amb joia l'enlairament de Carles X, no movent-se de França fins al juny següent després d'haver presenciat la cerimònia de sa consagració a la catedral de Reims, efectuada el dia 30 de maig.

IV. GEORGE SAND

A darrers de l'any 1827 acabava de publicar Victor Hugo son drama *Cromwell*, que, segons ell mateix, era la història d'un *Tiberi-Dandy*, el qual anava precedit d'un pròleg que s'anomenà *Manifest dels romàntics*.

En aquells dies ja era enmaridada amb M. Girardin la bella Delfina Gay; ja havia donat a la publicitat qualche producció novel·lesca; i ja havia obert sos salons als romàntics i a totes ses bones amistats. A ells hi concorria, quan es trobava a París, el senyor de Pastor, vell amic seu i de son pare, i en ells s'hi trobava durant certa nit hivernal en la qual feu son ingrés apoteòsic l'autor de *Cromwell* per a rebre les lloes de sos seguidors i amics que impacients l'esperaven.

Entre els molts concurrents a la tertúlia aquella, que fou d'homenatge al cap dels romàntics, s'hi trobava, com quasi sempre, una dama de faç rosada i braument deliniada, la qual amb esguard inquisidor sotjava arreu com cercant quelcom digne d'estudi; el caient d'aqueixa dama, jova encara, car sols comptava vint-i-tres anys, era un caient ben divers de totes les altres que recorrien els il·luminats salons, i cridava verament l'atenció de tots els qui no la coneixien mercès a ses maneres afectades i a ses agudeses viperines quan s'esqueia confabular amb algun contertuli. Era la ja cèlebre Armandina Lucila Aurora Dupin, baronesa de Dudevant, qui tanta maror havia de moure amb ses produccions literàries signades amb el cognom de George Sand.

Al senyor de Pastor, planta exòtica en aquelles reunions, va cridar-li l'atenció la susdita dama, i no va parar fins que va aconseguir oferir-li els seus respectes. I mentres es feien comentaris sobre la darrera producció de l'heroi de la festa que rebia les mostres de consideració de sos admiradors, el senyor de Pastor platicava llargament en un recó de la sala amb la senyora Dupin, qui el va deixar admirat amb els copiosos coneixements que de totes les coses posseïa.

Des d'aquell jorn la novella amistat es mudà en fonda simpatia, la qual s'exterioritzà en noves i animades converses hagudes en reunions posteriors; i quan retornà a la llar pairal l'aristocràtic arenyenc, es plasmà eixa amistat en una llarga conversa epistolar.

V. FREDERIC CHOPIN

No sols anaven a les tertúlies de Madame Girardin els literats romàntics. Aqueix caient que dominava l'època s'estenia a totes les manifestacions artístiques, i aqueixa influència es notava d'una manera ben concreta en la música, constituint-se ben mani-

festa l'escola romàntica entre els grans compositors d'aquell temps. I els així influenciats que es trobaven a París no faltaven tampoc a aquelles reunions cèlebres, enc que molts hi anessin com aus de pas.

Hi concorrien, quan es trobava a París abans d'escriure el seu *Roberto il Diavolo* que tant va influenciar als artistes parisencs, l'alemany Meyerbeer, i diuen que en aquelles reunions va concebir sos celebèrrims *Hugonots*; el tendre Bellini, que tant va emocionar amb son *Pirata* i sa *Zaira*, i que, amb la cooperació del poeta Fèlix Romani, havia de produir encara la *Norma* i la *Sonàmbula*; i l'exuberant Rossini, autor ja del *Tancredi* i del *Barbiere*, i feia poc de *Semíramis*; i Hèctor Berlioz, que tant s'inspirava en les obres de Shakespeare i de Byron i amb les musicals de Weber i Beethoven; i el pulcre Donizetti, que ja veia giravoltar per la seva imaginació les seves *Favorita* i *Lucia di Lammermoor*; i Ferran Harold, el deixeble predilecte de Méhul, que ja havia adquirit fama amb sa *Maria*; i Liszt, el músic *virtuós* i d'esguard fulgurador, autor ja d'obres macisses que venien a ésser com un preludi de ses futures *Rapsòdies*; i el vell Cherubini, que semblava rejuvenir-se quan es trobava voltejat d'aquella joventut laboriosa; i Felicià David... tots eren contertulis d'aquells cenacles literaris que tan bé encaixaven amb llurs aficions artístiques i amb llurs especials idees, i on trobaven ambient per les seves produccions musicals.

* * *

Poc abans de la revolució de 1830 que foragità de la nació al rei Carles X per a entronitzar a l'usurpador i mal agraït Lluís Felip d'Orléans, feu la seva aparició a casa de la Girardin, acompanyat de Bellini, un jove de vint anys, polac de nacionalitat, el qual entrà en els concorreguts salons amb un cert encongiment. Tots els que recorrien els salons animant-los amb el ritme de ses converses, es fixaren en la delicada faç i en el caient distingit del nou contertuli, mentres s'aplegaven a l'entorn de Bellini per a que els presentés aquell jovenet que totseguit els devenia simpàtic. I Bellini els feu conèixer Frederic Chopin, recentment arribat de Viena; els explicà les seves grans dots d'artista demostrades en el Conservatori de Varsòvia i els bells triomfs assolits amb ses composicions pianístiques; i els feu avinent com per cura del príncep Radziwill i sots la direcció del professor Elsner, havia conquerit, amb tot i sos pocs anys, un nom que ja començava a ésser més enllà de les fronteres de la seva pàtria. ¡Pobre Bellini! ¡Qui li havia de dir, quan presentava a son amic Chopin, que no veuria acabar un nou llustre, i que en plena joventut davallaria a la tomba, carregat d'il·lusions i sens haver pogut realitzar els somnis falaguers que havien estat l'esperança i l'únic daler d'aquella vida tan ben esmerçada!

¡Qui li havia de dir allavors com havien d'estrényer-se aquells lligams de vera amistat durant un lapse de temps tan breu! ¡Qui hauria pogut sospitar la malura que havia de segar aquella vida i havia d'apagar aquell foc que brollava de son esguard fulgurador i inquiet! ¡Ni ell mateix podia creure que en l'avenir el jove polac volgués dormir el darrer són a son bell costat, i que un mateix arbre macilent havia d'ombrejar ambdós sepulcres!

Tothom rebé com calia el jove músic polac, i les estretes de mans de totes aquelles persones que sols coneixia per referències de son amic l'esperonaren a concórrer a aquells salons durant les nits successives. Això ocorria el dia 29 de juny, però les revoltes que esclataren folles i sagnants durant els dies 27, 28 i 29 de juliol obligaren Chopin a deixar la ciutat i retornar a Viena esperant dies millors per a establir-se definitivament a París, car li recava aquella ciutat on tan bones relacions havia contret durant el poc temps que hi va sejourar.

VI. CHOPIN I GEORGE SAND

Algú ha dit que el gran artista feu coneixença amb la cèlebre escriptora a casa de la comtessa Marliani durant una vetllada en la qual Chopin delectà la concurrència tocant vàries composicions del seu repertori; i s'ha dit també que, a l'alçar-se del piano, vegé a son enfront, contemplant-lo amb actitud extàtica, una dama alta, de rostre pronunciat i pàl·lid; que la visió d'aquella dama va evocar-li el record i la imatge de Maria Wodzinska, una joveneta que havia conegut a Dresde i havia estimat amb ver amor, havent estat segats en flor aquelles amors que havien omplert l'ànima de l'artista; resultant d'això que des de llavors el músic va sentir per la dama apareguda una irresistible atracció, que va lligar-lo i encadenar-lo durant llarg temps a eixa sirena que l'encisà. La dama era Aurora Dupin, ja coneguda per George Sand.

Així ho conten Wadzinski i Richardi, i ho recull recentment Iribarne en la història del Mestre. Karasowski diu que la coneixença es feu no a casa de la comtessa Marliani, sinó a l'hotel de la comtessa Custini. Niecks destrueix aqueixes afirmacions i ens diu que Chopin, mercès a una estratègia combinada, fou presentat a George Sand per una amiga del músic Liszt, sense que sospités la simpatia que inspirava a l'atrevida autora de *Lèlia* i *Valentina*. Però Fontana, Rollinat i son amic el pianista Field ens manifesten que aqueixa coneixença i aqueixes relacions es feren en els salons de Madame Girardin, notant de pas que foren durant molts anys unes relacions platòniques i que fins l'any 1836 no es lligaren d'una manera resolta.

Tingui la raó qualsevol d'eixos autors que han escrit sobre el particular, el cert és que aqueixa unió fou una cosa evident amb tot i el sentir divers dels dos que s'ajuntaven.

* * *

A l'arribar novament a París el dia 20 de juliol de 1831, o sigui al cap d'un any de haver deixat la ciutat, Chopin s'instal·là modestament en el Faubourg Poissonnière, i visqué durant molts dies quasi ignorat, sense concórrer per res als salons que abans havia freqüentat; però el 26 de febrer de l'any següent, amb la cooperació d'altres artistes, va donar un esplèndid concert a la sala Pleyel, que fou un èxit, sabent després que entre els espectadors que més l'aplaudiren s'hi comptaven Hiller, Mendelssohn i Liszt. Allavors començà a donar lliçons, tenint entre ses deixebles a les senyoretes de la més alta aristocràcia; i amb motiu d'un altre concert que va donar a casa Rothschild, on el va presentar son antic protector Radziwill, s'obriren nous horitzons per l'artista, mereixent la protecció de les millors famílies de París, lo qual va proporcionar-li les dolçors d'un viure sadollat d'abundor i amb totes les comoditats imaginables. Sa modesta casa del Faubourg Poissonnière es mudà en un luxós hotel que va habitar en la Chaussée d'Antin; les penúries pacientment suportades es mudaren en hores d'opulència; i aquella indiferència pretèrita amb que les gents el notaven devingué una admiració fanàtica.

En aquella època, la millor de sa vida, «*sos dies feliços*», com diu ell mateix, retrobà a Bellini que mostrava ja en sa faç pàl·lida i ullerosa el mal que interiorment el consumia i el precipitava a la tomba; novament freqüentà les abandonades tertúlies dels romàntics, i en tal ocasió, segons es desprèn de tots els documents que he fullejat, va fer la coneixença amb George Sand, coneixença que acabà, segons he recordat, amb amistat profunda, que havia de proporcionar, certament, hores amargues a l'inspirat autor d'aquells *Nocturns* melangiosos i d'aquelles vibrants *Poloneses*.

VII. CHOPIN A MALLORCA

Era Chopin l'encarnació més perfecta del romanticisme. El que fou Lord Byron per la literatura, ho fou ell per la música. Les mateixes exageracions, la mateixa constitució física tan malaltissa, la mateixa nerviosa sensibilitat no sempre en harmonia amb la beutat artística... tot els fa tan semblants, que apareixen verament com dues ànimes pariones. La delicadesa talment femenina, l'esguard somniador que sempre divagava

com si cerqués exquisitats recòndites en un món imaginari, el sofriment moral suportat amb una sens igual delicadesa... tot el que constituïa l'ideal romàntic, s'ajuntava en Chopin mercès a un encadenament misteriós les causes del qual no poden quasi mai determinar-se.

Per això ningú comprengué, quan s'estrenyeren, el per què de ses relacions amoroses amb George Sand, car ella era per temperament tot lo contrari del gran músic. Així ens ho digué més tard la mateixa escriptora en sa *Histoire de ma vie*: «Jo acceptava la vida de Chopin tal com es desenrotllava diversament de la meua. No tenint jo els seus gustos, ni les seves idees (exceptuant en coses d'art), ni els seus principis polítics, ni la seva manera d'apreciar les coses, no obstant respectava la seva individualitat, com respectava la de Delacroix i la de tots els meus amics.»

*
*
*

En la tardor de l'any 1838 el fill de l'escriptora, anomenat Maurici, jovenet de 15 anys, es trobava delicat de salut, i sa mare va acordar portar-lo a un país calent, i va escullir la illa de Mallorca. Chopin va demostrar desitjos d'acompanyar-los, car també es trobava malalt. Tothom el creia tísic, amb tot i haver declarat el metge Gaubert que no tenia aqueix mal i que es goriria amb aire, repòs i pausades deambulacions. Ens ho narra l'escriptora en son *Hiver à Majorque*, i ens diu també que l'artista s'els ajuntà a Perpinyà, embarcant-se tots plegats en la badia de Port-Vendres per a fer per mar el trajecte fins a Barcelona, a causa de lo malament que anaven les comunicacions, ja que es trobava la nostra nació en plena guerra civil.

Des de Perpinyà havia escrit George Sand al senyor de Pastor, que es trobava a Arenys, la seva determinació d'anar a hivernar a Mallorca. Consta en el *Dietari* de son fill, en la data del primer de novembre de 1838, on, després d'explicar com es celebrà a casa seva la festa de Tots-Sants, diu: «*Mon pare ens já saber qu'ha d'anar á Barcelona per véurer una senyora amiga seva que li ha escrit se hi trobaria al arribar de Fransa, y ha dit que mos la faria coneixer.*» Res més hi consta, ni la data en què marxà a dita ciutat aqueix senyor. Però, per lo que després es veurà, George Sand va prometre visitar-lo quan retornés de Mallorca, cosa que va complir fidelment.

L'erudit escriptor mallorquí D. Miquel S. Oliver, en la seva conferència esmentada ens conta que «en el llibre de passatge del vapor anomenat «El Mallorquí» (el primer que feu la travessia de Barcelona a Mallorca) baix la data del 8 de novembre de 1838, hi figuren anotats com a viatgers: Madame Dudevant, casada; M. Maurici, fill seu, menor

d'edat; Mademoiselle Solange, filla seva, menor d'edat; M. Frederic Chopin, artista, i Madame Amelia, cambrera, els quals arribaren a la ciutat de Palma el dia 9 a dos quarts de dotze del matí». I la pròpia Mad. Dudevand, o George Sand, en son *Hiver à Majorque*, ens fa avinent que el jorn de sa arribada a Palma era «un jorn esplèndid, amb mar tranquila» i «que la calor anava augmentant per moments, de tal manera, que a l'arribar-hi ens semblava trobar-nos a França en el mes de juny».

Una volta petjaren el sol mallorquí, començaren les dificultats per a trobar allotjament, i a la fi s'instal·laren en un *bodegón*, segons expressió del mallorquí Quadrado, damunt d'una boteria; hostatge que hagueren d'abandonar al cap de vuit dies, car ni l'escriptora ni l'artista podien treballar amb el soroll continuat que movien els operaris de l'esmentada boteria. Allavors llogaren una casa situada fora la ciutat, de la qual els foragità el propietari al saber que Chopin era tísic; visqueren després uns dies en la maisó del cònsul francès, fins que s'els oferí l'ocasió d'anar a habitar una cel·la en la Cartoixa de Valldemossa.

Tals foren els primers temps de l'estada a Mallorca, dies verament penosos en què Chopin tant va sofrir i dels quals George Sand en servà un record inesborrable que la portà a criticar ben crudelment, com ho feu, la formosa illa i els seus moradors.

VIII. L'ESTADA A VALLDEMOSSA

No vull començar el present capítol d'aquestes breus apuntacions sense descriure, valent-me de la ploma de l'escriptora, el lloc on definitivament visqué Chopin durant els dos mesos darrers que va romandre a la illa. En una carta escrita des de Marsella a son amic Rollinat, amb data del 8 de març de 1839, diu George Sand: «Ens instal·larem en el Monestir de Valldemossa; el nom es poètic; la naturalesa admirable, grandiosa i selvatge, amb la mar en els dos extrems de l'horitzó; voltats de cimals gegantescos; veient discórrer les àguiles, que eren caçades fins en els tarongers del nostre jardí; amb un camí vorejat de xiprers que serpeja des de lo més alt de la muntanya fins al fons de la vall; i als nostres peus, hi veiem torrenteres dalitoses en mig d'un bosc de murtres i palmeres. Es aquell, un lloc superior en magnificència a tot lo imaginable.»

¡Què bé devia trobar-s'hi Chopin en mig de tanta formosor! ¡Com devia enlairar-se la seva ànima d'artista boi assaborint un conjunt tal de beutats! ¡Què belles discorrerien per ell les hores, voltat de solitud! Això és lo que pensarà el que ignori l'estat en què es trobava l'artista i els caires de son temperament. Però s'esqueia tot lo contrari. Cria Chopin en mig del refinament social, admirava més els salons on hi rebullien beutats d'artifici que

no pas els esplèndids panorames de la Natura; donat son caient senyorívol i malaltís, el fascinava més aquella poesia que gustava en la intimitat de ses reunions, que no pas el càntic grandios del vent i de la mar batent les roques espadades; sentíu fins l'excés, es trobava millor en mig d'atmosferes tèbies i perfumades que no pas gustant les odoríferes i confortants emanacions dels jardins i de les selves. I aqueix enyor dels salons parisiens, de les coquetones sales de concert on s'esplaiava voltat d'artistes i d'admiradors, dels aplaudiments i frases de lloa que eixint de llavis femenins li produïen dolços extremiments de pler i de gaubança... torturava a Chopin reclòs dins la Cartoixa de Valldemossa, on lliscaven els dies en plena solitud, car moltes voltes ni el conhort de la seva amiga l'acompanyava en ses hores d'angoixa que tant sovintejaven, mercès a la malaltia que anava corsecant lentament la seva naturalesa ja delicada.

Així ho contà a son amic el pianista Juli Fontana en una carta que des de la Cartoixa li va escriure el 28 de desembre: «Em tens instal·lat aquí, en un gran Monestir aprop de Palma, en mig de les roques i el mar. Les portes de la meua cel·la són més grans que les portes cotxeres de París; han desaparegut ja aquells guants blancs que eren ma joia, i ja no'm riço mai el cabell. ¿Ho creuràs? La meua cambra apar talment una enorme caixa de morts i veig sempre la rodona volta tota coberta de pols; des de la meua finestra, prou veig els tarongers, les palmeres i els xiprers alterosos, però res me dóna goig. El meu llit s'escau col·locat sots un macís artesonat de faisó arabesca. La taula on treballo és una vella i destroçada taula quadrada, damunt la qual hi tinc un gros canalobre de plom (això és un gran luxe) amb una espelma de sèu. Les obres de Bach, els meus manuscrits, les meves notes i altres papers, és lo únic que posseeixo. Ja veus, doncs, com passa la meua vida. Me trobo ben malalt, i us enyoro de debò.»

No obstant l'isolament en què es trobava i lo poc que congeniaven amb la Sand respecte ses apreciacions del lloc, car a ella li plavia en excés la naturalesa feréstega i ses diverses notes plenes de sublimitat fins al punt de cercar-les trescant pels camps durant els instants d'una forta tempesta, no obstant tot això, reclòs dins la Cartoixa, escrigué Chopin, o almenys retocà, vàries de ses composicions més belles: un de sos *Scherzos*, algunes *Mazurques*, dues *Poloneses*, la *Balada en fa major*; i, sobre tot, retocà son *Preludi en si menor* executant-lo en mig de l'espactec d'aquella tempesta que trobà lluny del Monestir a sa amiga, i que li produí aquells moments d'inquietud que es resolgueren en una crisi violentíssima de sos nervis. ¡I aqueixa amiga tan volguda per l'artista, amb tot i les seves excentricitats ben remarcables, jamai comprengué, segons ens diu Liszt, jamai endevinà el comble d'amor i d'angúnia que revelaven aquelles notes, el poema de sentiment que incloïen i els graus de passió que denotaven!

I mentres Sand escrivia son infortunat *Spiridion*, obra tan plena d'absurditats filosòfiques i morals, en què l'autora ens parla d'una religió nova barrejant teories de Lammenais amb les del socialista Leroux, el malaurat artista no podia vèncer ni subjectar la seva febrosa imaginació que li representava mil espectres i fantasmes poblant aquells claustres abandonats i solitaris; i és per això que George Sand escriu que Chopin «era un malalt detestable, car moltes voltes al tornar ella de ses excursions nocturnes el trobava pàl·lid davant del piano, els ulls extraviats i els cabells drets damunt la testa.»

IX. RETORN DE LA ILLA

A primers de febrer de 1839 l'artista s'agravà en son mal, i allavors fou quan decidiren resoltament abandonar la illa; i estava tan decaigut a l'executar-se aqueixa determinació, que la mateixa George Sand confessa «que el pobre Chopin ni forces tenia per a arrocegar els seus talons, i que a l'arribar a Palma va tenir un gran vòmit de sang que va consternar a tots».

I en un d'aqueixos primers dies de febrer s'embarcaren, amb penes i treballs, cap a Barcelona, fugint d'aquella Mallorca que tant avorrien i on havien estat rebuts i tractats tan malament, resolt Chopin a cercar aures més platxerioses a França i a Itàlia, i resolta Sand a bescantar als mallorquins i, sobre tot, a les dames mallorquines que tant li havien fet el buid durant sa permanència entre elles. ¡No veia aquella francesa desinvolta que les seves maneres, la forma irregular amb què es presentava, com abans havia fet a Venècia, topaven amb el caràcter i les consuetuds mallorquines, pures encara i plenes d'una simplicitat meravellosa! ¡I no veia que tothom sabia son sectarisme, ses aventures escandaloses, son divorci amb el baró Dudevant i la consegüent estada a la ciutat de l'Adriàtic acompanyada de Musset el qual havia abandonat boi menyspreant-lo sens mirar que havia estat la seva víctima! ¡I no veia que als senzills moradors d'aquella terra dolçament contemplativa els repugnaven la impudència i l'amor lliure!

Perquè era una cosa insòlita a Mallorca veure a una dona vestint el trajo masculí, fumant pels carrers i avalotant constantment per la més lleu insignificància; era una cosa ben nova a la illa, sentir pregonar l'emancipació matrimonial, i clamar contra la tirania del vincle indissoluble; i era una cosa que estranyava a aquella bona gent, oir disertacions sobre el culte de l'home, l'odi a la societat natural, la satisfacció de les passions i demés utopies sustentades pels comunistes francesos.

I per això des del primer moment ja fou antipàtica George Sand a tothom, com sim-

pàtic s'escaigué per molts el malalt Chopin; i per això mai pogué congeniar la dama amb aquella societat; i per això se li feu aquell buid que tanta indignació li va produir. I l'odi, el despit, la més fonda indignació, foren, segons ens diu son compatrici Fernet, els seus companys durant el trajecte de Palma a Barcelona.

*
*
*

A l'arribar a eixa ciutat, es trobava tan decaïgut Chopin, que tingué un nou vòmit de sang, i baixà del vapor arrocegant-se com un espectre; però mercès al metge del barco se li deturà aquella hemorràgia del pulmó i s'inicià quasi repentinament una bona milloria.

JOSEP PALOMER, PVRE.

(Seguirà.)

Discurs

llegit pel mestre En Lluís Millet en la Festa celebrada a Sabadell, el dia 6 de juny, en honor del mestre Josep Planas i Argemí, director de l'«Orfeó de Sabadell».

Estimat mestre Planas, Senyores i Senyors:

ELLA festa aquesta que uneix a tots els habitants d'aquesta ciutat en el sant goig d'agraïment envers un home que treballa amb dolç afany en abellir l'ànima de sos germans. Agrair! santa paraula! i agrair la clara almoïna de bellesa, encara cosa és més excel·lent, cosa més bona. La forta llei de l'equilibri no hi ha qui la torci; de grat o per força cal obeir-la! Pel camí del bé o del mal, tot es resol, en el terme del camí, en la gran planura de l'Amor o de la Justícia. Agrair és pagar un deute sagrat; és retornar vestit del propi amor, un bé rebut. Qui no sap agrair resta deslligat del va i vé de l'amor que porta a la Bondat primera. Bona obra feu, doncs, sabadellencs, avui en agrair al mester Planas les cantades que fa tants anys us endolceixen la vida treballosa que porteu en el neguit de fer forta i rica aquesta ciutat preuada. No sols de pa viu l'home, digué la veu de la Veritat; i això ho sentim a tothora en el fons de la nostra ànima. Ja podem tenir una muntanya d'or a davant nostre, que

passat el primer moment d'enlluernament bentost en sentim la ineficàcia per satisfer la fam de cosa més pura que l'esperit cobeja. Ja podem nedar en l'abundància de l'aliment, en les esquisitats del paladar, del ben vestir i en les disbauxes dels sentits, que prompte al dins del dins del nostre ésser hi domina una ànsia irresistible, una fam de cosa indesxifrable, un dalè misteriós que no es contenta en res de lo que de moment ens acontentava. Aquest neguit de l'home és el segell de sa dignitat suprema; és prova que a dins portem un espill de l'infinit que ens crida.

I la bellesa n'és una missatgera de l'infinit. La bellesa és una verge pura i ideal que ens embadaleix sentits i potències. Es una llum vivificant que ens penetra i amoreix; ens encanta i no ens afebleix. Ens reconforta i fa trobar bo el viure i ens enardeix en un goig puríssim. La bellesa mata l'odi i desvetlla l'amor. La bellesa és la llum de la veritat; és la forma de lo etern.

I la bellesa té varies modalitats entre els homes, com diferents modalitats té l'home per expressar-se. La bellesa és una, però l'home la festeja d'una manera adequada a sa natura, per medi de lo que anomenem les belles arts: per medi dels colors, embellint les formes vistoses de plans, mar i muntanyes i de les escenes humanals expressives dels sentiments interns; per medi del fang i del marbre i de tota cosa dura, idealitzant la forma i el gest de l'home; de la dansa, que és l'exaltació vivent i rítmica del cos i ànima alhora, i, per últim, per medi de la paraula, que és l'expressió directa de l'enteniment, el verb de l'esperit, la forma de l'entendre, el do més preuat del Creador a la criatura. La paraula, que quan està agençada amb la llum de la poesia, és la flor del bell entendre i del bell sentir.

Però ni la dansa ni la poesia podrien existir sense un vent misteriós que les anima, les ordena i exalta; sense un accent i harmonia que n'és la gràcia i la vida. Aquest art penetrant, aquesta modalitat de la bellesa tan humana i tan divina que entra subtil en les mateixes junctures del cos amb l'ànima, l'anomenem música. Aquesta paraula, música, ja sona al nostre oït amb cadència harmoniosa; ja evoca al nostre esperit unes sensacions úniques d'emotivitat suprema. Sí; dansa i poesia són filles directes de la música; la dansa sense la música fóra un cos sense ànima i no podria pas existir, i la poesia, si bé és veritat que avui va sovint sola, bastant-se a sí mateixa, per arribar al fruit de bellesa, és innegable que necessita del so i del ritme com elements primordials de la seva gràcia i harmonia. Això ho fa que dansa i poesia són dues arts humaníssimes; que bell gest i bella paraula ixen de l'home emocionat, sense medis externs; són realitzats amb els propis elements de la natura humana. I en el fons d'aquesta natura, quan l'emoció hi habita, hi trobarem sempre la música que hi canta, com si fos ella la fada misteriosa, regina ab-

soluta de les nostres emocions més fondes. Quan la il·lusió plena enllumena la nostra ànima, quan la flama de l'esperança exalta el nostre cor, quan el profund enyorament de la felicitat desvanescuda ens submergeix en el llac melangiós del desconhort, llavors la música s'aixeca del fons del nostre ésser i amb la seva veu meravellosa és l'expressió fidel de les ànsies vives de l'esperit.

I qui diu música diu cant, perquè tota música no és res més que un cant, i de lo que havem dit abans ja es desprèn que l'origen d'aquest art prodigiós és la veu exaltada entonant la melodia humana. I si el cant és l'expressió directa de l'home emocionat, gran veritat és que el cant d'un poble serà la més profunda exteriorització del fons i perenne sentir de raça; serà l'accent immortal d'una ànima col·lectiva, que ens portarà la modalitat de son esperit amb tota força i vigor.

Heu's-aquí la raó d'existència dels orfeons a Catalunya. Heu's-aquí perquè constitueixen una obra forta, sincera i viva. Heu's-aquí perquè són admiració de propis i estranys. Ells són el clam potent de l'esperit de la nostra Pàtria; són la veu pura del nostre esperit immortal qui es redreça en l'hora present afirmant son dret a la vida lliure de les opressions que li priven l'acció ampla i espontània. Ells han sorgit espontàniament en nostra terra; els havem trobat fets sense adonar-nos-en. Ens havem sentit la fal·lera del cant adins amb la cançó viva de la terra i ens havem sentit amb el dalit de retornar-la a nova vida; cantada en germanor d'homes i dones i infants; que com la cançó nostra no n'havem trobat cap més; cap de tan bella, de tan íntima; cap que ens portés tanta joia, ni tan dolça melangia. Cap de tan forta i vigorosa i tan franca i sincera. I és que en ella hi havem gustat la mateixa sava de la nostra natura: l'accent de les nostres mares i les rialles dels nostres infants i la dolça cadència del bell parlar de les nostres donzelles. La nostra cançó teníem por que es morís, perquè tonades totxes i estranyes i males i sensuals en vénen de per tot arreu, amb tirat concupiscent que tot ho maleja; i la veu de la terra nostra ens ha inspirat per aixecar la gran cantada de tota la gent bona catalana per a mantenir el nostre tremp de bona mena, per a que Catalunya sigui guardada en sa dignitat i noblesa per l'àngel de la guarda de la seva cançó. Heu's-el aquí el cant dels orfeons constituïts a l'aire refrescant de la nostra renaixença.

La nostra cançó és nova i és vella. És la cançó de sempre, amb la mateixa ànima de sempre, però matitzada amb les lluentors de l'hora enfebrada dels temps presents, dels temps presents que són de vida plena pel nostre poble, per a aquest poble que tenint ja consciència completa de son ésser i de sa potència no es vol resignar a una vida raquítica de poble malalt i decaigut; que vol llibertat per a complir els designis que Déu té formats sobre la seva història futura. Perquè Déu no ens ha donat l'empenta i la vigoria i el seny

i l'ample amor, ni el daler de l'esperit perquè tot es podreixi dins les nostres entranyes, sinó perquè tot florís lliurement a l'esclat de la nostra puixança.

Heu's aquí l'obra dels nostres orfeons; cant immortal de la terra que sona arreu amb la modalitat de l'hora present; crit d'alerta pels que encara dormen; clam de reny pels fills ingrats de la terra que no li donen lo que li deuen; crit de maledicció pels que la traïcionen, venent-la als enemics i envejosos per trenta maleïts diners o per unes quantes condecoracions, oripells de vanaglòria.

I aquesta obra l'havem d'engrandir i fortificar fins que en tot Catalunya no hi hagi poble ni poblet que no tingui la seva colla d'ocells cantaires, fins que tot l'aire malsà que ens ve de fora, enverinat per l'odi que arreu del món es respira, quedi purificat per l'amor de les nostres cantades; fins que tota la malura del brut sensualisme i del maleït egoisme resti vençut per l'alè purificador de la cançó nostra, que ens retorna a les nostres antigues costums patriarcals, a les amors de les nostres llars beneïdes, a la fe de tot lo sant que fa l'ànima forta contra els entrebancs i penes de la vida.

La cançó és la veu de l'amor, i els nostres orfeons són els escullits per la Providència per fer-la ressorgir entre nosaltres, per estrènyer fort la nostra germanor, per a que tots els catalans fem un sol nucli amarat d'un noble anhel de perfecció, d'un sant amor de llibertat i de progrés, fins arribar a la Catalunya plena i forta de cos i esperit, a la Catalunya somniada pels nostres amors.

Tots els bons catalans que hi ajudin en aquesta obra; qui tingui veu, que canti; qui posseeixi diners, que l'enforteixi; qui la senti, que l'aclami; tot català, que l'estimi amb cor i ànima; i així el nostre cant creixerà en magnificència, tot esperit de Catalunya s'enardirà en el bé i en la bellesa i la Pàtria serà glorificada.

I això serà si tota nostra terra pren exemple de l'acte que avui realitzeu els ciutadans sabadellencs. Avui, honorant al mestre Planas, us honreu a vosaltres mateixos, perquè sabeu agrair dignament el sacrifici d'aquest home benemèrit de la terra que li donà vida; d'aquest home que ha endolcit les hores aspres de la vida vostra en el treball; d'aquest artista que no ha pensat amb el guany material sinó solament en donar un goig pur de bellesa, una ruixada amorosa d'ideal als seus germans de pàtria.

Honor a ell per la bona obra; honor a vosaltres, que sabeu agrair-la!

LLUIS MILLET.

L'Orfeó i la Ciutat Industrial

Parlament pronunciat en el Cassino de Sabadell, pel Mtre. En Joan Llongueras, en la Festa d'homenatge al Mtre. Josep Planas, Director de l'Orfeó de Sabadell, el dia 6 de juny de 1920.

EN aquests els nostres temps actuals, tinc sovint la sensació engu-
niosa, i em penso deuen tenir-la altres també amb mi, d'avençar
penosament i a l'etzar per camins inconeguts en mig d'una boira
espesa i freda que s'estén per tots indrets i fa temorencs els meus
passos, incerts els meus moviments, la veu glaçada en els llavis, la
claror morta en els ulls, l'amor vergonyós dins el pit i la fe vacil·lant
dins la pensa. Un instint misteriós de vida m'empeny enllà, no
obstant, i aviva el foc dels meus anhels i de les meves esperances a través de les tenebres
i de les dolors creixents. Vençudes aparentment i abandonades les senzilles essencials vir-
tuts de tots els temps, tota cosa sembla agitar-se folla i confusa en un mar revolt d'obs-
curitats i de profunditats insondables, precipitant-se, sens fre vers els més paorosos abims.
El desconhort i la desconfiança invadeixen l'esperit. De tant en tant, però, a l'hora menys
esperada, vet-aquí un raig de llum redemptor, un raig de llum humil, un raig de llum
orientador que esquinça suaument la boira i retorna a l'antic dalit i a la perduda alegria.

Ah, amics meus de Sabadell, jo no sé dir-vos altra cosa, ara al trobar-me en el ple de
la vostra festa exemplar, sinó que tots vosaltres, i tota la ciutat vostra en pes, sou avui
per mi aquest raig de llum que retorna al meu ésser contorbat el verdader sentit de la vida
pura, de la vida alta i generosa, de la vida cordial que a ben segur tots anhelem i desitjem.

Vosaltres, la gent de la Ciutat Industrial, els homes de queiers nombrosos que viviu
intensament aquest turment incesant del treball i del guany; aquesta inquietud i aquesta
febra del predomini i de la riquesa; aquesta lluita material de la producció i dels negocis;
aquest daler del diner i de les seves especulacions, us apleguen avui, enfervorits i en actitud
de públic homenatge, a l'entorn d'un home senzill que no té entre vosaltres altre virtut,
ni altra riquesa, ni altra poder, ni altre delit que el de cantar i fer cantar. Vosaltres els
financiers, vosaltres els economistes, vosaltres els calculadors impertorbables, vosaltres

els organitzadors, vosaltres els obrers, vosaltres els creadors, vosaltres els impulsors de la riquesa del país aixequen un home al davant de la ciutat i l'aixequen per damunt dels vostres noms i per damunt de les vostres fàbriques i per damunt de les vostres riqueses i per damunt de les vostres gaubances materials, i l'aixequen i l'aclameu i l'homenatjeu no pas perquè ell hagi fet negocis amb vosaltres o hagi tingut participació en els vostres guanys o en les vostres especulacions; no pas perquè ell sigui el creador de noves indústries ni el gerent poderós de fabuloses empreses; ni l'amo i senyor de mil obrers; ni l'àrbitre dels vostres afers sinó senzillament perquè ell és l'home, és el primer home entre vosaltres, que ha viscut per cantar i per a fer que la ciutat cantés amb ell.

Digueu-me si això, amics meus, no és un vivíssim raig de llum!...

Digueu-me si això no és una molt dolça i molt singular claror d'un món millor que penetra, esquitllant-se temorega encara, dins el nostre món obscur de crudeltats, d'egoïsmes i misèries!

Perquè és clar que és bo que els homes treballin frenèticament per a guanyar el pa i per a guanyar l'or i per adquirir en les coses materials aquell sospirat predomini que no més dona la riquesa, però si l'home no més d'això fos capaç, Déu meu! què fóra de l'home i de la vida de tots els homes en aquest món?...

L'home, oh amics! bé prou ho demostreu avui, és certament capaç de quelcom més. No solament treballa i s'enriqueix, sinó que també sap estimar i sap creure; que són coses millors i més altes que el treballar i l'enriqueix-se; que són coses primeres i més essencials; que són coses més exquisides i més pures que aquestes altres; que són coses sense les quals no hi ha per l'home pau, no hi ha per l'home repòs, no hi ha per l'home salvació ni aquí ni enlloc perquè sense elles ni el treball dona bon fruit ni la riquesa benestar de cap mena, ni l'home és home, ni la vida és vida.

L'home, malgrat tot, sap estimar i sap creure; té necessitat absoluta d'estimar i de creure, i és perquè estima i creu que l'home canta. I és tot cantant que l'home aprèn què cosa és estimar i què cosa és creure. I és tot cantant que l'home troba com és bo l'estimar i com és bo el creure. I és tot cantant, i no més que tot cantant, que l'home penetra en si mateix; que l'home pren consciència i coneixement de si mateix; que l'home es retroba amb l'home, en la bondat i en la dolçor de l'estimar, i és tot cantant, i no més que tot cantant, que l'home es retroba amb Déu i amb la seva eternitat, en l'inefable beatitud del creure. I és tot cantant, i no més que tot cantant, que l'home sap que viu i sap també com pot ésser, com és cosa bona i cosa noble el viure.

Que els sofriments i les joies nostres no més ens aprofiten en tant que devenen cançons dins la nostra ànima, i les cançons en nostres llavis no més tenen un valor d'humanitat

quan aquestes joies i aquests sofriments són vius en elles, talment com ho són en nostra pròpia sang i ho són també en les nostres pròpies entranyes.

L'home quan canta jo diria que es desperta al món de l'esperit i de la llum que al cap d'avall és el món veritable de les coses eternes. Es per això que la veu que canta crida desseguida altre veu germana que vagi a cantar amb ella i com més són les veus que canten més són les veus que clamen perquè d'altres s'hi ajuntin a cantar. Es l'anhel i el sentit de l'harmonia que neix del cant i de la música i és el ritme suprem de la Creació ço que ens dóna, en el cant, l'imatge ideal, la suprema aspiració de la nostra vida.

Per això beneïda la ciutat que troba l'home que amb fe i amor sap fer-la cantar i més beneïda encara quant la ciutat sap públicament regoneixer-lo i agrair-li el dò preuat de les cançons.

En la febra i en l'activitat i en l'inquietud i àdhuc en la voluptuositat, que aquesta mateixa inquietud dóna, de les ciutats eminentment industrials és on la vida de l'esperit més aviat s'aixuga i s'empedreeix. L'afany de la riquesa i l'afany del pler s'emporten als homes i un viure fals i artificios d'aturdiment i de follia s'estableix ben fàcilment entre ells sense el recolliment de la consciència ni l'amorositat del cor, ni el repòs ni la pau de l'esperit que són font de vida. Per això és en aquestes ciutats més alta i meritòria la tasca dels que canten, dels qui vetllen amb la llàntia encesa, dels qui porten a la vida artificiosa i efímera dels nostres dies les senyals eternes de l'esperit immortal.

Aquesta bella germanor de xics i grans, d'homes i dones, de pobres i rics que canten en la ciutat, jo us dic que és avui el signe fort i orientador, el signe veritat d'una nova humanitat més pura i més ditxosa.

Jo crec en la nostra Terra, jo tinc fe amb la meua Pàtria perquè ella es redreça cantant. Perquè ella canta fervorosa i amb dalit. Perquè jo sé i m'ho diu el cor que mentres canti i canti bellament, serà viva i serà lliure i serà poderosa i invencible. L'obra dels nostres orfeons, l'obra del cant coral col·lectiu, és una de les obres més essencials i més dignes i més fecondes i més vivificants de totes les que a Catalunya venen realitzant-se. Jo no n'he vist cap altre en la qual l'apostolat sigui més evident i l'abnegació i la generositat en l'esforç realitzat siguin més palesament prodigades.

Amics de Sabadell, vosaltres sou dels primers en aquesta obra meritíssima i, com ja he dit abans, dels primers que hi porteu llum. Déu no abandonarà l'esforç vostre com no abandona mai cap esforç en el qual l'ànima viva s'hi entregui.

D'aquest bell acte d'avui jo en guardo una emoció fondíssima que no s'esborrarà fàcilment del meu recort. M'ha semblat reviure en la vostra joia pròdiga, en la vostra joia heroica, uns dies feliços de la meua vida passada; uns dies feliços d'un bell ideal i d'un

noble esforç d'altres temps viscuts, amb tota la llum de la meua ànima jove, en una ciutat veïna i germana de la vostra.

Aquest homenatge de la Ciutat Industrial al mestre preclar de les seves cançons té, a despit de tot, la força d'un símbol i d'un pregon ensenyament i és un acte que dignifica, ennobleix i allibera la ciutat tota.

Que la Ciutat Industrial creixi, que prosperi, que s'enriqueixi, que augmenti de dia en dia el seu poder i la seva fama, però que el seu Orfeó, la veu humil, la veu segura, la veu sagrada de la seva ànima creixi amb ella; que les seves cançons salvin les seves riqueses, mai que les seves riqueses matin i ofeguin les seves cançons.

El dia que la Ciutat Industrial canti tota ella, semblanta a un gran orfeó, i com un gran orfeó aixequi al cel, amb les seves veus, la seva senyera de fe i de cordialitat, tota la ciutat, si convé, sabrà morir per un ideal, però els odis entre germans s'hauran acabat dins ella i, com digué un dia, tant formosament als cantadors de Tarrassa, el gran poeta Maragall, ella haurà *conseguit aquell ideal d'humanitat en què no hi ha amos ni mossos, sinó que cantant cadascú amb una veu, la seva, sia quina sia, la trobarà amorosament lligada a totes les altres en l'himne gran de l'ànima universal que és font de tota vida.*

Entréga doncs, oh Ciutat Industrial de Sabadell a l'obra del teu Orfeó vehementíssim i fes que sigui ben viva i ben transcendent i significativa en tu aquesta obra. Com no són els teus panyos celebrats per a ésser guardats en peça sinó per a ésser convertits en vistosos i útils vestits, així les cançons també, no les guardis en peça, d'ara endavant, ciutat exemplar, ans fes-ne de cadascuna d'elles i per tots els dies de la teua vida, un nou vestit lluminós i perfumat que escaigui bé a la teua ànima i l'ompli de bellesa i l'ompli també de virtuts, de perfeccions. Així vestida de cançons vibrants quantes promeses de futures benediccions i de futures glòries veuràs brillar en el teu esdevenir!...

Sigui així per molts anys i per molts anys pugueu vibrar tots plegats tan amorosament sota el braç ferm del vostre mestre, i grans mercès, oh bons amics! pel raig de llum benefactor que em fa reviure, en aquesta hora ditxosa, entre vosaltres, l'esperança encoratjadora d'uns temps millors i d'una vida més plena d'equilibri i de bondat; més venturosa i serena.

JOAN LLONGUERAS.

Novella producció del mestre Vincent D'Indy

Abans de terminar-se la present temporada, s'ha estrenat a París, al teatre de l'*Acadèmia Nacional de Música* (Gran Òpera) una producció importantíssima del prou conegut autor de *Fervaal* i de *L'Etranger*. S'intitula: *La Légende de Saint-Christophe*. El poema ha estat escrit, segons la seva costum, pel propi mestre d'Indy. A propòsit d'aquesta darrera i molt important creació del talentós i erudit director de la *Schola Cantorum* de París, diu, entre altres coses, N'A. Mariotte, des d'*El Ménestrel*:

«*La Llegendà de Sant Cristòfol* és un monument considerable — considerable per ses dimensions, així com per la seva significació profunda — que representa una data en la història de la música francesa i que esdevindrà certament l'expressió més perfecta, més important de l'art d'indysta. En oferir dignament aquesta producció colossal, l'Òpera ha fet al mestre un homenatge que fa el més gran honor al propi Rouché.

«Perquè l'homenatge era perillós. La realització escènica de *La Llegendà de Sant Cristòfol* exigeix en efecte l'ús de tots els recursos materials del teatre modern, ensems que la realització musical es serveix, i amb quanta traça!, de tots els elements, orquestra i chors, del concert simfònic i de l'oratori.

.....
«La victòria fou magnífica...

«En aquesta epopeia prodigiosa, que conté tot el cicle dels sentiments humans, i fins divins, des de la passió més brutal fins el misticisme més eteri, la tasca descriptiva i expressiva del músic s'acusava gegantesca. Vincent d'Indy, en el més bell moment de la seva puixança creadora, en plena possessió dels seus mitjans i de la seva meravellosa tècnica, ha sortit del pas amb veritable mestria.

«Ha realitzat, en un esclat lliure d'entrebancs i sense la més petita concessió al públic, la síntesi de les seves teories musicals. Si sembla algun cop voler seguir el gust del dia, apareix ben allunyat, amb tot i que algú ho hagi ja dit, d'ésser-ne profundament influït. No adopta els efectes de la instrumentació moderna que a fi d'ésser «del seu temps», senzillament, i quan una intenció descriptiva en requereix l'ús natural: així en les remarcables pàgines simfòniques on l'ermità demana el testimoni dels ocells, dels arbres, de les estrelles i de tota la natura, de la piadosa contrició del gegant. I quan usa les dissonàncies ultramodernes, és ben sovint en sentit irònic: els acords sardònics, per exemple, que subratllen el riure del Rei de l'Or i del Príncep del Mal (així i sobre tot les harmonies burlesques amb les quals es mofa dels falsos savis, dels falsos artistes...; pàgines extraordinàries, gairebé irrealitzables, de les quals cal doldre's la supressió, car expandien una llum singular en les intencions secretes del pensament d'indysta). Però, amb tot això, no es tracta sinó del *métier*. En el fons, D'Indy continua essent ell mateix, és a dir, decididament, purament

i únicament d'indysta. Es l'artista original que ha creat la seva tècnica, una tècnica de la qual es serveix amb geni.

«Des d'aquest punt de vista, hom no es cansa d'admirar la riquesa d'escriptura de la novella partícel·la, la prodigiosa varietat del treball temàtic, l'habilitat voluntariosa amb la qual les tonalitats principals són anunciades, preparades i establertes, així com també els diferents temes.

«La tècnica és talment hàbil, talment «artista», que desapareix sota l'expressió i, en totes les pàgines on la música troba motiu per a desenrotllar-se, l'expansió simfònica arriba sense esforç a obtenir una puixança sobirana. Aquestes pàgines són nombroses. Ultra la «Queste de Dieu», ja esmentada, magnífic comentari musical de l'explicació de l'Historiador, cal recordar el quadre del torrent i sobre tot el conjunt final, on els chors envolten de dolces harmonies celestials la salmòdia de *Nicea*.

«El caràcter religiós domina en *La Llegendà de Sant Cristòfol*. D'Indy, músic, ha realitzat en la seva obra la síntesi de les seves teories artístiques. Poeta, ha realitzat, també, la síntesi de les seves idees filosòfiques, sociològiques i morals. Idees religioses sobre tot. Es pot, certament, veure en Sant Cristòfol a la recerca del seu Déu, la imatge de l'Home a la recerca de la veritat. Però no crec traïr el pensament de D'Indy creient que el seu simbolisme és d'una essència més purament religiosa, més dogmàtica que humana (no ha proclamat sovint que la missió de l'artista era sacerdotal?). Talment com els constructors de les catedrals migevals, ha construït la seva catedral sonora com el que fa un acte de fe.

«L'«acte» d'En Vincent d'Indy és, doncs, a l'època en la qual vivim, d'una valentia que inspira el respecte. La crítica, com el públic, s'atura i s'inclina. I jo m'imagino fàcilment amb quin goig profund, amb quina emoció puixanta i orgullosa ha degut el músic sentir-se inflar el seu pit en veure que havia aconseguit fer aclamar per un públic parisenc aquesta afirmació altívola i pura de les seves conviccions de creient i d'apòstol.»

Paraules que cal agrair

En parlar de les publicacions rebudes, diu la important revista de Torino *Santa Cecilia*, ocupant-se de l'ORFEÓ CATALÀ i de la REVISTA MUSICAL CATALANA:

«Llegint aquesta *Memòria* (es refereix a la *Memòria artística i administrativa corresponent a l'any 1919*, escrita pel Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ, En Pasqual Boada, que publicàvem en el nostre darrer número) hom experimenta una sensació d'alta meravella i de profunda commoció. Sentim que ens trobem enfront, no d'una acadèmia d'Arcàdia,

sinó d'una entitat espiritual que viu i escampa una vida intensa i plena d'una gran i nobilíssima passió. Religió, art, pàtria i caritat recíproca es fonen, en el cas que ens ocupa, indisolublement i ofereixen una activitat creadora i fecundadora d'una ben rara força impulsiva i expansiva. L'ORFEÓ CATALÀ nasqué de la necessitat de cantar: i ara, tot Catalunya, seguint el seu exemple, canta, canta a plens pulmons, canta sense descans, canta per la boca dels seus fills de tots els estaments socials, rics i pobres, joves i vells, a la ciutat i en el camp; canta melodies d'una varietat infinita. Avui, les entitats corals constituïdes seguint el model de l'ORFEÓ CATALÀ, són ja més de 80!

El llevat ha fermentat; i un estol de compositors i de concertistes catalans apareixen a la davantera del renaixement musical espanyol i al més alt nivell de la musicalitat d'arreu del món. L'ORFEÓ CATALÀ posseeix un *Palau* que ha costat dos milions de pesetes, i en ell s'ha instal·lat amb una mena d'organització que pot servir certament de model.

La sèrie anual dels seus concerts constitueixen esdeveniments que es caracteritzen per la serietat i dignitat dels programes, l'ardor amb la qual s'estudien i la perfecció mercès a la qual van formant, en veritat, una escola ideal de cultura.

El sentiment patriòtic — ço és, la tendència i l'esforç a posar en vibració l'espirit de la raça a fi de desenrotllar les seves millors qualitats — batega en el fons de totes les gestes de la gran institució, i persisteix ara amb la mateixa intensitat i la mateixa vida dels primers dies, perquè això és el que sosté viu l'ORFEÓ CATALÀ i que el fa fort i palpitant com la veu viva i essencial de la pàtria.

L'ORFEÓ CATALÀ, diu la *Memòria*, fou, en aparèixer, una flama insegura i isolada, que hom encenia en l'altar de la pàtria. Aquella flama anà creixent i afermant-se i, amb ella, l'amor de l'art i del cant, i, sobre tot, del cant popular, d'aquell cant en el qual trobem la medul·la de la nostra personalitat perduda, del nostre caràcter, de la nostra història.

I la flama patriòtica s'avivà bentost, convertint-se en flamarada, i la seva claror irradià al seu entorn; i de totes les encontrades de Catalunya acudiren germanívolament a rebre l'escalfor de la gran patriòtica fornada per a escampar-la, després, arreu de tota la terra catalana, avivant així el foc de l'art i de la pàtria.

L'ORFEÓ CATALÀ festejà l'any 1917 el seu primer aniversari. Des d'aquestes columnes, on havem batallat sempre a favor de la difusió de l'art coral, endrecem a la gran institució catalana, i al mestre Millet, creador de la susdita institució i veritable apòstol, el més calorós i vibrant *Visca!*

La REVISTA MUSICAL CATALANA, fent-se l'interpret dels desitjos de l'ORFEÓ CATALÀ, ofereix en nom de la nostra entitat i en nom propi, les més corals mercès a la sempre interessant i germanívola revista *Santa Cecília*, de Torino, i a Dom Rostagno, per haver publicat les paraules que havem traduït i que tant honoren a l'ORFEÓ CATALÀ i a la nostra terra.

Des de Madrid

SENT quasi impossible detallar el moviment musical madrileny de les darreres temporades d'hivern i primavera, em limitaré a ressenyar els aconteximents més importants.

La Orquesta Sinfónica del mestre Arbós i la Orquesta Filarmónica d'En Pérez Casas donaren mantes sèries de concerts en el *Teatro Real* i en el *Price*, respectivament. L'*Orfeo Donostiarra* intervingué en alguns concerts, executant, en col·laboració amb la primera de les orquestres esmentades, entre algunes altres obres, la *Novena simfonia* de Beethoven. Diversos grans artistes, entre els quals els pianistes Friedman i Brailowsky, el violinista Manén i el violoncel·lista Casals, ens emocionaren amb ses exquisides interpretacions i sobretot quan sobreposaven l'expressió a la virtuositat. Altres artistes de menor categoria es feren oir també en diversos concerts, volguent-nos mostrar — no sempre amb èxit — que aspiraven a ésser equiparats a aquells.

En tots aquests concerts abundaren les estrenes. Recordem en els de caràcter simfònic: *Conte fantàstic*, de Rimski-Korsakoff; el poema líric de Debussy *La Demoiselle élue*, amb son transparent encís, malgrat l'opacitat misteriosa en què es desenrotlla; les variacions simfòniques *Istar*, de D'Indy, més riques en savi retoricisme que en inspiració; *El poema de l'Èxtasi*, de Scriabine, d'instrumentació sorollosa i d'una vaguetat amorfa; el tercè quadre de *Dafnis i Cloe*, de Ravel, ric en harmonies dissonants i en matisos delicats que són un regal per als sentits... i també per l'ànima; les *Variacions simfòniques*, d'Elgar, que tenen una gran musicalitat, malgrat la supeditació del programa sobre el qual estan escrites; la *Simfonia dels Alps*, de Strauss, que es va aplaudir amb la mateixa vehemència que si fos l'obertura 1812 de Tchaikowsky, però que, a mon juí, figura entre les pitjors creacions de Strauss perquè no s'hi troba ni un sol moment d'emoció sincera, espontània, senzilla, sinó un pesat i groller materialisme i una col·lecció de melodies d'un raquitisme accentuadíssim i d'una vulgaritat que es dissimula prudentment mercès a recursos hàbilment trobats per una tècnica complexíssima.

El nostre país ha sumministrat algunes obres noves amb les quals és donava un major interès als programes, encara que no sempre ha seguit l'èxit a l'estrena. Citem-ne algunes. Facundo de la Viña hi ha contribuït amb la seva creació *Por tierras de Castilla*, rica pel seu caràcter descriptiu, encara que en alguns moments s'esllangueix. Juli Gómez ha escrit una *Balada*, que es distingeix per la seva sinceritat, senzillesa i noblesa, ja que no per altres qualitats eficients. El públic la rebé amb una absoluta manca de respecte. El pare J. A., de San Sebastián, ens donà a conèixer una col·lecció de quatre *Preludis Vascos*, en els quals hi domina la tendència descriptiva, encara que s'hi noten en menor abundància les qualitats que tan xardorosos èxits li proporcionaren en anteriors produccions

seves. De Joaquim Turina s'estrenà una altra col·lecció de tres *Danzas fantásticas* inspirades en una novel·la sevillana, que acusen la influència dels impressionistes francesos. De Moreno Torroba se'ns donà a conèixer l'obra *Cuadros*, col·lecció de quatre números en els quals es preté reflexar l'emoció experimentada pel compositor en la contemplació dels subjectes pictòrics que l'inspiraren.

Un llarg i bell poema d'En Manén, titulat *Juventus*, també obtingué cordial acollida en estrenar-se aquí després d'haver recorregut diversos països entre llorers.

Durant les temporades d'òpera d'hivern i primavera, els cantants que han desfilat pel *Teatro Real* han estat nombrosos: l'art ha guanyat molt poc amb aquests artistes, malgrat haver guanyat molt alguns d'ells.

I, finalment, hi han hagut estrenes de sarsueles, revistes, *couplets* que han vingut a augmentar la *calderilla* musical amb tan profit econòmic per a llurs autors com migrat profit per a la Música. Però això passa des de temps immemorial i per un músic, com per exemple el mestre Vives, que conegui el seu art, la majoria és llencen a la producció amb tanta ignorància com desaprensió, contribuint a que el gust es corrompi. Hi ha coses que no tenen remei; resignem-nos! (1)

JOSEP SUBIRÀ.

Des de Roma

DESPRÉS de tres anys d'absència, torno a aqueixa Roma immortal, i el meu esperit vibra novament, enfront de la visió de tantes coses belles, de ruïnes venerades que em recorden altres èpoques de grandesa, seguides de calamitat sens fi, ensenyant-nos com les convulsions de que està presa la humanitat avui, no són més que la repetició de fets tràgics que altres vegades contristaren el món.

En aqueix temps, malgrat els seus afanys amb motiu de la guerra monstruosa, la Itàlia no descuidà el seu art, del que en treu glòria i profit, i els seus millors teatres seguien funcionant de la manera més digna que fou possible. Es donaren les últimes obres d'En Puccini i Mascagni, que, segons sembla, tingueren no més que l'èxit patriòtic de aquells moments, en els quals s'exaltava tot el que produïa el geni italià.

(1) El nostre excel·lent amic i col·laborador En Josep Subirà, massa modest, no ens parla en la seva Crònica de Madrid de la conferència que donà el present curs, a l'Ateneo de Madrid, i en la qual parlà de *El paisaje, las canciones y las danzas de Cataluña*. En Subirà s'ocupà dels nostres poetes (Verdaguer, Maragall, Guimerà, Apeles Mestres, etc.), dels nostres músics (Clavé, Morera, Millet, Pujol, etc.) i de la nostra terra. El conferenciant dedicà també sentits mots al *Palau de la Música* i a l'*Orfeo Català*, que agraïm ben sincerament.

Vingueren després altres dos compositors més novells: l'Ildebrando de Parma, amb la seva *Fedra*, i Zandonai, amb la *Via della Finestra*, dues obres musicals que vénen conceptuades com magnífics exemplars de l'escola moderna italiana, plenes d'inspiració i tecnicisme ben cimentat.

També es mantingueren totes les substitucions culturals de caràcter simfònic, un poc desconcertades per la infinitat d'elements que perderen en els camps de batalla; entre aquestes agrupacions populars, cal posar en primer terme la de l'*Augusteum*, de Roma.

Les temporades han estat gairebé sempre de sis mesos, amb orquestra pròpia subvencionada pel Municipi i l'Estat, regint-se baix el patronat d'una junta directiva de magnats, presidida pel noble Mecenàs, Conte di San Martino. Per algun temps, mentre la tragèdia exacerbà les passions, s'arribà a proscriure d'aquell temple tota obra musical nascuda en terra enemiga, i així sofrí aqueix afront el diví Beethoven, Ricard Wagner el majestàtic i altres de prosàpia olímpica... Pogué més la passió brutal que el dolç sentiment de gratitud envers els que foren astres majors, que després de morts ens guien encara il·luminant el camí de nostra vida. Per tal motiu, els concerts de l'*Augusteum* no poderen tenir mai gran relleu, fins que, firmat l'armistici, se'ls obrí les portes de bat a bat i els fidels oïren de bell nou les produccions forasteres que fins aleshores havien estat prohibides.

De la temporada que acabà ahir, dia 6, he sentit, entre altres, l'últim concert. El dirigí el més gran dels mestres italians, directòrs d'orquestra, l'Artur Toscanini. El seu triomf fou verament memorable, i l'auditori semblava com corprès de deliri. La deliciosa i ingènua simfonia rossiniana de la *Cenerentola* aparegué a tothom com a cosa nova, mai sentida. Així mateix l'*Istar*, de V. d'Indy. Però on jo també en vaig sentir pres de vera exaltació mística fins a plorar-ne fou en el «Divendres Sant» de *Parcival*. Després vingué la «Cavalcada» de la *Walkyria* i pàgines inoblidables de Beethoven.

Dos concerts havem tingut, donats per l'*Orquestra Damrosch*, de Nova York, composta d'elements francesos, alemanys, italians i algun americà. Les interpretacions són tan excessivament precises o matemàtiques, que hom troba que l'ànima està absent, i art sense ànima és, tal volta, el dels americans. De totes maneres, forena plaudides les seves interpretacions per part d'un ben nombrós auditori, compost, en gran part, d'estrangers.

L'últim concert extraordinari donat a l'*Augusteum* fou verament digne de les tradicions d'aquella magna institució.

S'interpretà no més que música gloriosa, dels segles XVI i XVII, música primitiva, senzilla, austera, nobilíssima, inspirada, sense cap artifici, on hi resplendeix la veritat més pura.

En sentir aquelles execucions, tot seguit me vingué a la memòria el nostre gran mestre

Pedrell, que s'ha passat la millor part de la seva vida desenterrant les obres dels immortals oblidats, assenyalant a la joventut estudiosa el camí ver per arribar als més alts cims.

Verdi mateix, quan es parlava de formes noves, no deia «Ritorniamo all'antico e avremo fatto un gran passo»? No és d'estranyar, doncs, que en aqueixa audició memorable ens semblés que les teories dels dos grans mestres Verdi i Pedrell havien triomfat.

D'Antoni Vivaldi es donaren *Les Estacions*, poema simfònic dividit en quatre parts: Adagio: *L'Inverno, accanto al fuoco*; Allegro: *Ginuta e la Primavera*; Largo: *Il capraio che dorme, Danza Pastorale*; Presto: *Estate, temporale*.

Aqueix gran mestre aparegué com un astre lluminós que irradia sobre els mortals. Fou una revelació: la seva forma aparegué robusta, de gran força descriptiva, malgrat la senzillesa dels elements orquestrals. El públic quedà com encisat, es sentí corprès, ple de respecte, enfront d'aquell monument d'art antic tan veritablement formós i que devem considerar com la primera font de la música simfònica. A molts semblà que en el curs de l'execució oïen fragments que es troben en Bach, passen per Beethoven, Rossini, Verdi, fins a Catalani.

Entre els intel·lectuals es demanava si en escriure Beethoven la seva grandiosa pastoral no tenia prop d'ell la producció susdita de Vivaldi!

De Benedetto Marcello, ja molt més conegut, es donà la cantata *Didone*, plena tota ella d'accents dramàtics sorprenents. Vingué després Locatelli, amb el seu concert «per quattro violini, orchestra e organo», i Bertoni, amb l'*Andante cantabile in do minore*, compositors que havem de classificar-los, per cert, com uns precursors del més gran geni de la música.

Fou una gaia festa, que calmà per algunes hores els esperits més inquietes.

Tots els millors solistes concertistes de Roma prengueren part en aquesta manifestació artística inoblidable, a la qual donaren gran relleu. Esmentem Zuccherini, violinista; Rossati, violoncel·lista; Traversi, organista; Na Russ, soprano, i el mestre director de la orquestra, L. Toni, que en fou l'ànima i l'organitzador.

FRANCISCO VIÑAS DE MOYA.

Roma, 7 de juny del 1920.

Fundació Eusebi Patxot i Llagustera

PREMIS MUSICALS

Concurs 1er — Any 1919

LLISTA DE COMPOSICIONS REBUDES

- Núm. 1.—Recull de quatre sardanes. I. *La barraca d'En Daina*. Lema: «Remem-brança». II. *Terra baixa*. Lema: «Manelic». III. *Sang nova*. Lema: «Ra-mon de Montbrió». IV. *La ermita de Sant Elm*. Lema: «Gesoria».
- Núm. 2.—Dues sardanes. I. *Tristor amb sombra de joia*. Lema: «Amor romàntic». II. *Juventut*. Lema: «Catalunya sempre avant».
- Núm. 3.—Glosses. Temes populars. I. *L'hercu Riera*. II. *El Comte Arnau*. III. *Ball dels gegants* (Solsona). Lema: «Comentaris».
- Núm. 4.—Quatre sardanes. I. *La Pubilleta*. Lema: «Vos agrado?». II. *Riallera*. Lema: «Gentilesa». III. *Montserrat*. Lema: «Nostra joia». IV. *Banyolina*. Lema: «Visca la dansa».
- Núm. 5.—Quatre sardanes. I. *El magraner*. II. *Gegants i nanos*. III. *Plou i fa sol*. IV. *L'abella*. Lema: «Orriunques».
- Núm. 6.—Sardana. *Cap a muntanya*. Lema: «Camí de la enamorada».
- Núm. 7.—Quatre sardanes. I. Lema: «Prudència». II. Lema: «Fortalesa». III. Lema: «Justícia». IV. Lema: «Templança».
- Núm. 8.—Recull de quatre sardanes. I. *Juny*. II. *Pastoral*. III. *Somnis*. IV. *Re-cordant...* Lema: «Nostra dansa».
- Núm. 9.—Sardana. *La Gitaneta*. Lema: «També la ballava».
- Núm. 10.—Sardana llarga. Lema: «Montserrat».
- Núm. 11.—Dues cançons populars glossades. I. *L'infantó no vol dormir*. II. *La fi-ladora*. Sense lema.
- Núm. 12.—Dues sardanes. I. *Esperança*. II. *Dematinet*. Lema «Puntejant-la».

Barcelona 31 d'agost de 1920.

EL SECRETARI,
JOAN SALVAT.

Orfeó Català

VISITA DEL MESTRE KURT SCHINDLER

Altres cop ha tornat a visitar-nos el mestre Kurt Schindler, talentós director, com ja és sabut, de la *Schola Cantorum* de Nova York i gran amic i divulgador, en terres americanes, de les cançons nostrades.

El principal objectiu del darrer viatge del mestre Schindler ha estat l'adquisició d'un fons de música espanyola, antiga i moderna, especialment basca i catalana, per a la important Biblioteca de la *Hispanie Society*, que fundà el Dr. Archer Huntington. La *Hispanie Society* compta ja amb un important museu, demés d'una biblioteca extremadament rica.

El mestre Schindler ha adquirit, sabem, importants publicacions catalanes, antigues i modernes, i els *Catàlegs musicals* de l'*Institut d'Estudis Catalans*, de l'ORFEÓ CATALÀ, etc.

També s'ha emportat, per a la ja esmentada Biblioteca de la *Hispanie Society*, una col·lecció completa de la REVISTA MUSICAL CATALANA.

El mestre Kurt Schindler continua sentint el més viu interès per les coses nostres. Parla ja una mica el català i el tradueix facilíssimament. Es proposa continuar fent conèixer al públic americà les obres cabdals dels músics nostres. Mai podrem prou agrair, en veritat, al mestre Kurt Schindler, les seves gestes constants de simpatia envers l'art nostre.

La nova visita del mestre Schindler ens ha estat, ja no cal dir-ho, agradósíssima. I han novament sovintejat, entre el cultíssim director de la *Schola Cantorum* de Nova York, i els mestres de l'ORFEÓ CATALÀ i els redactors de la nostra publicació, les llargues, les ben aprofitades i sempre inoblidables enraonies.

Des de les nostres pàgines cridem al bon amic i talentós confrare un vibrant *a revoir!*

XXV ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DE «CATALUNYA NOVA»

Com deixem consignat en la corresponent secció de notes barcelonines, l'ORFEÓ CATALÀ ha testimoniat també son afecte envers la entitat germana «Catalunya Nova», prenent part en el festival benèfic que es donà al Palau de Belles Arts el diumenge 18 de juliol, a la tarda.

Sota la direcció del mestre Millet, les tres seccions de l'ORFEÓ cantaren les peces següents: *Cant de la Senyera*, Millet; *Cançó de Nadal*, Pérez; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *El fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco, i *Empordà i Rosselló*, Morera.

Es repetí *El fill de Don Gallardó* i fou extraordinàriament aplaudida la inspirada sardana del mestre Morera, *Empordà i Rosselló*, i a precés del públic es cantaren encara, fora de programa, *Els Segadors*, rebuts per tota la sala amb entusiastes aclamacions.

Al festival, que acabà amb la composició del mestre Casademont *Glòria a Clavé*, hi assistí el Director de la Schola Cantorum de Nova York, gran amic de Catalunya, Mr. Kurt Schindler.

EXAMENS DE FI DE CURS

Els exàmens dels nois que assisteixen, formant ja part del cos choral, a les classes de solfeig, teoria i vocalització que es donen gratuïtament a l'ORFEO CATALÀ, varen tenir efecte enguany el dia 29 de juliol a la tarda; presidint-los el mestre Millet, al qual feren costat els mestres Pujol, Salvat i Tomàs.

Els alumnes que s'examinaren foren en nombre de vintinou, perteneixent a cinc seccions diverses.

El resultat dels exercicis i temes realitzats en els referits exàmens feu acreedors de les qualificacions que s'expressen als nois els noms dels quals donem a continuació:

PRIMERA SECCIÓ: Josep Artigas, *Notabilissim*; Josep Vinyals, Josep Ferrer i Genar Sardà, *Notable*; Ramon Moya, Francesc Ribera, Miquel Lanau i Juli Sánchez, *Bo*.

SEGONA SECCIÓ: Antoni Ferrer, Antoni Casanovas, Sadurní Travessa i Ramon Vergés, *Notabilissim*; Josep Ametller i Josep Martí, *Notable*; Enric Mullor, Abili Esquius i Josep Argelagués, *Bo*.

TERCERA SECCIÓ: Francesc Pamies i Joan Linares, *Notable*; Pere Vinyas, Pau Ribera i Josep Payés, *Bo*; Francesc Lanau i Guillem Isalgué, *Aprobat*.

QUARTA SECCIÓ: Josep Ventura i Josep Grau, *Notable*.

QUINTA SECCIÓ: Joan Monner, *Notabilissim*; Ramon Gener i Leocadi Navarro, *Notable*.

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA: ASSOCIACIÓ DE MÚSICA «DA CAMERA». — Els darrers concerts del present curs (tretzè i catorzè), organitzats per l'Associació de Música «da camera», foren confiats a Marya Freundowa, cantatriu, a Jacques Gaillard, violoncel·lista, i a Ricard Vives, pianista.

La ben talentosa cantatriu polaca cantà produccions de Schubert, Schumann, Chopin, Brahms, Debussy, Fauré, Mussorgsky, Mahler i Strawinsky.

Marya Freundowa, que havíem ja sentit al *Palau de la Música*, i de la molt pura dicció de la qual conservàvem grat record, és una vera artista. El seu estil és seriós, ple d'expressió,

i l'exquisida *liederista* canta, demés, amb excel·lent escola. El sentir-la cantar constitueix, doncs, un plaer dels més vius. Ja no cal dir que fou aplaudidíssima.

Jacques Gaillard interpretà les següents produccions: *Sonata en re major*, Locatelli; *Sonata en la major*, op. 69, Beethoven; *Sonata en la menor*, op. 36, Grieg; *Pièce*, Chausson; *Valse*, Jongen; *Allegro appassionato*, Saint-Saëns.

Jacques Gaillard fa gran honor a l'escola belga. El so que sap treure del violoncel és tothora puríssim i les seves interpretacions són justes. Ens agradà, sobre tot, en els temps lents.

El pianista Ricard Vives acompanyà amb encert els dos ben notables artistes que acabem de nomenar. — X.

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA MÚSICA. — El concert setzè anà a càrrec del *Quartet Renaissance*, d'en Conrad Cardús, d'en Francesc Espauella, d'en Joan Espona i d'en Salvador Prió. Oïrem el *Quartet en fa* op. 96, de Dvorak; el *Quintet en si menor*, op. 115, de J. Brahms; i el *Septet en mi bemol*, op. 20, de Beethoven. El programa era, doncs, ple d'interès.

El *Quartet* de Dvorak és deliciós. I és que Dvorak és un músic tothora efusiu. La seva música és, d'altra banda, com vivificada per la Cançó.

El *Quintet* de Brahms, amb el qual l'autor volgué combinar de faisó interessant, harmoniosa, la sonoritat del clarinet amb les sonoritats del quartet de corda, és, ja no cal dir-ho, una producció plena d'interès i de musicalitat. Mereixeria altre cosa, com prou s'endevina, que un ràpid comentari.

I el *Septet* de Beethoven és també ben formós. Es una bella expressió de la època encara impersonal del mestre de Bonn. Però quina riquesa melòdica hom hi descobreix!

Els artistes ja esmentats tocaren amb la cura habitual.

Els concerts dissetè i divuitè, darrers del curs, oferiren també el més gran interès. El mestre Francesc Pujol dirigí les següents obres, que foren tocades per l'Orquestra de l'Associació dels Amics de la Música: *Serenada* n.º 7, Mozart; *Tonada Irlandesa del Comtat de Derry*, Cant Colonial; *Dansa Irlandesa*, Percy Addridge Grainger; *Dues Sardanes*, Garreta; *Concerto grosso*, Haendel; *Concert per a piano i orquestra* (pianista: Blai Net), Brahms; *Edip Rei*, Schillings; *Festa*, Pujol; *Rapsòdia*, Debussy;

La *Serenada* de Mozart és ben formosa. Guanyaria, pot ser, a causa de la seva molta extensió, essent tocada amb una mica de descans. L'esperit frueix de faisó inexplicable enfront d'aquesta meravella de musicalitat. L'orquestra dels Amics ens l'oferí per primera vegada i cal agrair-ho. També ens foren ofertes les següents primeres audicions que ja havem esmentat: produccions de Grainger, de Garreta, de Brahms i Pujol. La direcció d'aquests concerts té doncs una especial cura en oferir-nos produccions encara no oïdes o poc conegudes. També fa prova d'un bell eclecticisme i d'un ben lloable sentiment de modernitat, interpretant produccions novel·les. Cal agrair l'esforç que això suposa.

El compositor australià, Percy Grainger, és un músic interesantíssim. Més que l'originalitat,

que les impressions *noves*, guaita, al contrari, es diria, la natura de fit a fit i, enamorat, tothora, de les cançons i dels ritmes i de les costums del poble, pasta i es serveix de tot això. I la seva música, inútil dir-ho, esdevé *viva!*

En Garreta és també un músic que inspira simpatia. Es dels nostres compositors de més talent i dels ben orientats. Les seves sardanes són ja ben conegudes i tots els amics de la nostra dansa i de la *bella música*, d'altre banda, les han sovint gustades i aplaudides. De les dues sardanes executades, *Nydia* i *Maria*, la primera ens agradà tot seguit i és la que preferim. La segona, ben brillant, és, però, també ben plena d'interès. Però la primera és sens dubta més rica, més curiosa i apareix tota plena de detalls ben trobats i de delicadeses. Es una pàgina que fa gran honor al que l'ha escrita i que acusa, innegablement, la mà ja destre d'un excel·lent compositor.

El concert per a piano, de Brahms, és una producció plena de sentit i estructurada, com s'endevina, amb la traça ja ben coneguda del gran mestre hamburguès. En Blai Net, que tocà molt bé la part de piano, va estar encertat en escollir aquesta bella composició del talentós autor del *Requiem alemany*. També ens fora agradós *aturar-nos* a parlar d'aquesta bella producció. Però l'espai i el temps ens manquen una mica. No podem oferir, per tant, als benivolguts llegidors de la REVISTA MUSICAL CATALANA, sinó breus impresions dels concerts oïts.

Les *Dances* d'en Pujol foren escrites, com ja es recordarà, per a ésser interpretades plàsticament pels deixebles de l'*Institut Català de Rítmica i Plàstica*. En Pujol les ha escrit ara per a orquestra i fins ha ampliat alguna pàgina. En vestir-les les ha, doncs, enriquides encara. Sonen, val a dir-ho, magníficament.

El públic nombrós i sempre seriós de l'*Associació d'Amics de la Música* prodigà al mestre Pujol i a la seva orquestra els aplaudiments ja habituals i sempre insistents i sorollosos. — X.

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE MADRID. — Altre cop ha tornat a visitar-nos l'excel·lent orquestra que dirigeix el mestre Arbós. I altre cop ha tornat a triomfar... per més que aquesta vegada els aficionats no acudiren tant nombrosos com altres vegades a oir els ben notables músics de Madrid. No volem resistir al desig de copiar els programes dels sis concerts donats al *Palau* per la *Orquestra Simfònica*, a fi que els aficionats que no hi assistiren puguin formar-se una idea del gran interès que revestiren els esmentats concerts. Heu's aquí els esmentats programes: Primer concert: *El cigne de Tuonela*, *Vals trist*, i *Una Saga*, Sibelius; *Quinta Simfonia*, Beethoven; *Dafnis i Cloé*, Ravel; *Tristany i Isolda* (Preludi del tercer acte), Wagner; *Dansa infernal* (del ballet: *L'ocell de foc*), Strawinsky; — Segon concert: *Simfonia en sol*, Haydn; *Així parlà Zarathustra*, Strauss; *Tema amb variacions* (de la *Sexta Simfonia*), Glazounow; *Intermedi* de la òpera *Rosamunda*, Schubert; *Tristany i Isolda* (Preludi del primer acte i mort d'Isolda), Wagner. — Tercer concert: *Le Baruffe Chiozotte*, Sinigaglia; *Les abelles* (Scherzo fantàstic), Strawinsky; *Les entremaliadures de Till Eulenspiegel*, Strauss; *Tercera Simfonia*, Beethoven; *Dansa persa*, de l'òpera *Kowantschina*, Mussorgsky; *Gavota*, Mozart; *Minueto*, Gluck;

Tambourin, Rameau; *Els Mestres Cantaires* (Preludi del primer acte), Wagner.—Quart concert: *Ifigènia a Aulida*, Gluck-Wagner; *Nocturn*, Mozart; *Leonora*, Beethoven; *Segona Simfonia*, Brahms; *Le joli jeu du Furet*, Roger-Dukas; *Siegfried*, idili, Wagner; *L'aprenent bruixot*, Dukas.—Quint concert: *Concert en re menor*, Vivaldi; *Els Preludis*, Liszt; *Sexta Simfonia*, Beethoven; *Mort i Transfiguració*, Strauss; *Polonesa i Badinerie*, Bach; *Viatje de Siegfried pel Rhin*, Wagner.—Sisè concert: *Suite en re*, Bach; *Zarabanda*, Roger-Dukas; *Tannhauser* (bacaçal), Wagner; *Segona Simfonia*, Beethoven; *El poema de l'èxtasi*, Scriabine; *Choral variat de la Cantata 140*, Bach; *Triana*, de la *Suite «Iberia»* (Transcripció per a orquestra del mestre Arbós), Albéniz.

Els sis concerts oferts al públic barceloní per l'Orquestra Simfònica de Madrid constituïren, doncs, com ja s'ha vist llegint els programes, una vera festa per l'esperit. Hom escolta amb viva delectança les claretats de Vivaldi, de Haydn, de Mozart, de Gluck; les pàgines simfòniques, sempre saboroses i profundes de Beethoven; les ardidesses de Liszt (que avui ja no apareixen ardides!) i de Strauss; i les modernitats, en fi, de Scriabine, de Mussorgsky, de Ravel, etcètera. L'aficionat pogué, doncs, ben fruir i ben escollir.

L'Orquestra que dirigeix el mestre Arbós aparegué, com sempre, ben disciplinada i els elements que la constitueixen continuen essent del tot remarcables. El públic acollí, doncs, com sempre, amb viu entusiasme, els talentosos músics de Madrid.

Una lleugera crítica voldríem fer als destres músics. Ens referim a la composició de llurs programes. Els concerts que ressenyem constituïren, havem dit, una vera festa per l'esperit. Però els esperits nostres protestaren, amb tot, d'oïr, per exemple, les paginets delitoses de Mozart, de Gluck i de Rameau... entre una *Dansa* de Mussorgsky i *Els Mestres Cantaires* de Ricard Wagner! També escoltarem dues pàgines de Bach... després d'un poema de Ricard Strauss i del *Viatje de Siegfried pel Rhin* de Ricard Wagner, i un *Choral* del vell Cantor, entre un *Poema* de Scriabine i *Triana* del nostre Albéniz. I això si que esdevingué... una tortura per a l'esperit!

Molt podria escriure's a propòsit dels programes darrerament oferts als nostres aficionats pels músics que dirigeix el mestre Arbós. Susciten mil comentaris... [Però, en comentar-los amb una mica d'extensió, sortiríem tot seguit, forçosament, dels límits forçosament modestos d'una simple informació. Direm, doncs, solament, que de les obres noves que els citats músics ens oferiren, escoltàrem amb simpatia les pàgines de Mussorgsky (aquest músic tan ben dotat i les obres del qual han tingut tanta influència en l'esperit de força músics de la present hora) i... amb sorpresa i curiositat el *Poema* de Scriabine. Heu's-aquí una producció que revela ardidessa, i en la qual hom hi descobreix, ben sovint, mantes troballes. Però no és això un xic brutal? I quina desproporció, d'altra banda, entre l'apariència exterior d'aquesta producció, i el que conté i el que batega en el fons d'ellat... Escoltàrem el *Poema de l'èxtasi* amb interès. Sentirem admiració envers el músic destre que aconseguí crear-lo. Però no és pas aquesta música, no és pas aquest art, no és pas l'*ideal* que això representa, el que nosaltres amem. No és pas aquesta

música la que ens encisa, la que ens captiva. Encara som dels que creiem en la vida bonica i sanitosa de l'esperit i encara admirem i estimem més, tothora — talment el vell Couperin! — allò que ens *commou*, que allò que ens *surprèn*!

Les produccions d'en Ducasse ens agradaren força. Ducasse és un músic expert, ben orientat, les produccions del qual no sorprenen mai desagradosament.

També aplaudirem amb gran sinceritat les pàgines ben *raisonables* (ben raonables!) de Strawinsky.

Volem també fer constar que ens agradà força *Le Baruffe Chiozotte* de Sinigaglia. Heu's aquí una producció ben bastida, saborosa i tota plena de sava, de musicalitat, i, demés, d'*esprit*.

Als aplaudiments que els nostres aficionats oferiren al mestre Arbós i als seus ben estudiosos músics i afegim els nostres, ben sincers. — X.

FESTA DEL RITME I DE LA DANSA. — S'efectuà el dia 15 de juny, amb l'èxit ja acostumat. L'estructura del programa fou la *tradicional*. Primera part: Exercicis rítmics segons el mètode del professor Jaques-Dalcroze, *Preludi*, a tres veus i *Invenió*, de Bach. — Segona part: enterament consagrada a la *Plàstica animada*. Interpretacions plàstiques de les següents obres: *Tres valsos*, Mozart; *Festa* a) Dansa noble, b) ballet, c) corrandes), Pujol; *Dansa de Sant Joan*, Noguera; *Dansa*, Morera; *Temps lent de vals*, Jaques-Dalcroze; *Dances italianes*, Scarlatti. — Tercera part: Cançons i Jocs d'Infants: *Els soldats venen de França*, *Au, anem cap a la fira*, *A la terra del bon pa*, Joan Llongueras; *Ronda dels Segadors*, *Marxa dels braus jolius minyons*, *Marxa de les Banderes*, Jaques-Dalcroze.

Amb els interessants exercicis, els deixebles de l'*Institut Català de Rítmica i Plàstica*, que dirigeix el mestre Joan Llongueras, demostraren tota l'eficàcia i algunes de les boniqueses de la ben curiosa disciplina creada pel conegut mestre Jaques-Dalcroze. I amb les interpretacions que seguiren, quedaren de bell nou exterioritzades les excel·lents qualitats i el fi bon gust d'en Llongueras i dels seus ben talentosos i gentils deixebles, i hom gaudí també un cop més enfront de les *troballes* ofertes pels susdits deixebles, suggeridores i evocadores d'altres infinites troballes i boniqueses rítmiques i plàstiques.

Les pàgines de Bach, sorgiren, plàsticament, plenes de vida. Heu's aquí la polifonia del vell mestre movent-se, vivint, realment, al davant dels ulls nostres.

Els *Valsos* de Mozart, delitosos, foren també exquisidament *exterioritzats*.

Festa, d'en Pujol, constituí un bell èxit. La música del nostre amic és plena d'interès. Els ritmes són ben nostres però l'harmonia, a voltes, sembla no voler ignorar les dolçors dels impresionistes. I el tot resulta, certament, agradívol. Els deixebles d'en Llongueras interpretaren amb gran encert les tres danses d'En Francesc Pujol.

La *Dansa* del malaguanyat Noguera és senzillament deliciosa. Fou també graciosament interpretada. El mateix pot dir-se de la bella *Dansa* del mestre Enric Morera.

El *Temps lent de Vals*, de Jaques-Dalcroze, fou admirablement interpretat per la gentil-

sima i exquisida artista que els aficionats han ja aplaudit força vegades: Na Neus Garí. Ja no es pot exigir ni més gràcia ni més exquisidesa.

Les *Danses Italianes* de Scarlatti, formosíssimes, foren finament dansades per Na Neus Garí i Na Eulària Torres. Una pura delícia!

Les *Cançons i Jocs d'Infants* agradaren com sempre. Així les d'en Llongueras com les del seu mestre Dalcroze són ben trobades. I que bé hi juguen, els infants, mentres les dansen i les canten! I què dolç i sanitos resulta aquest art, fet, realment, pensant en els infants! Com tot això fa oblidar les grolleries o bé innocents nicieses que habitualment se'ls dedica... i se'ls fa interpretar, o cantar, o dansar!...

El pianista Baltasar Samper tocà molt bé les obres del programa que havem ja esmentades.

Abans de la Festa d'enguany, en Narcís Masó, professor de l'*Institut Català de Rítmica i Plàstica*, digué algunes boniques i oportunes paraules.

Endreçem novament al mestre Joan Llongueras, excel·lent amic i col·laborador, les nostres ben sinceres felicitacions per les belles *Festes* (festes per als ulls i per a l'esprít!) que amb tant d'encert i d'*insistència* aconsegueix organitzar. — X.

SALA MOZART.—Una sessió molt interessant de piano fou donada el dia 6 de juny a la tarda per les senyoretes deixebles del mestre Ricard Vives. Tant pel nombre i qualitat de les peces executades, com pel mèrit respectiu de les interpretadores, que s'anomenaven senyoretes Argilagós, Saforcada, Mora, Coral, Verdaguer, Fusté, Ragull, Bellier, Brunet, Serra, Sarrahima, Palau i Brosa, la sessió resultà del tot atractiva; demostrant, en general, totes les deixebles la bona escola on han estat educades, ço que fa gran honor al mestre Vives.

Eren autors de les obres executades, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Liszt, Brahms, Grieg, Ole Olsen, Albéniz, Paderewski, Granados i Rachmaninow, ben a propòsit el caràcter i estil de les peces elegides per al jovent, ja que, faltat aquest d'experiència, no capeix sempre la profunditat de música més transcendental.

Com a deixebles més avançades en llur carrera pianística, esmentarem les senyoretes Rosa Serra, Victòria Sarrahima, Emília Palau i Rita Brosa, les quals, per la perfecció que assoliren en els números que els hi foren confiats, varen fer-se dignes de tot elogi.

En la mateixa sala Mozart el distingit tenor Emili Vendrell, aplaudit sovint en els concerts de l'ORFEO CATALÀ, hi donà, a benefici de l'Acció Catòlica Catalana, un recital de melodies que oferí molt viu interès.

A la primera part interpretà selectes cançons de J. S. Bach, Beethoven i Schubert, i a la segona part molt belles composicions dels mestres catalans Lambert, Gibert Camins, Millet, Pujol, Toldrà, Pérez i Morera. Açò demostra la importància ja assolida pel repertori de l'escola catalana en nostres concerts i recitals i l'excelsitud d'aquella música, al foment de la qual

tots els artistes hi han de contribuir amb llurs respectives forces; essent aquest un dels mèrits que fan més simpàtica la tasca del jove Vendrell i la d'alguns altres, en qual obra honorosa els hem d'encoratjar tots amb el nostre aplaudiment. — S.

CONFERÈNCIA JOAQUIM PENA — La tercera conferència organitzada durant el present curs (27 de juny) per l'Associació de Música «da Camera» fou confiada a En Joaquim Pena. El ben enterat disertant s'ocupà de les *Cançons Espirituals de Joan Sebastià Bach*. Oferí, de faiso concisa, les dades bibliogràfiques avui conegudes a propòsit de les susdites cançons i parlà després, destrament, de la forma de les esmentades cançons. En Joaquim Pena digué coses ben justes i hom l'aplaudí insistentment.

Després, Andreua Fornells, acompanyada al paino per En Tomàs Buxó, cantà algunes de les *Cançons espirituals* del vell cantor i fou també justament aplaudida.

I ara una bona notícia: En Joaquim Pena es proposa continuar la publicació del seu *Cançoner*. Així ho digué en començar la seva conferència. Cal alegrar-se de l'excel·lent nova. El proper volum serà dedicat precisament a les *Cançons espirituals de J. S. Bach*.

I volem acabar aquesta breu nota felicitant a la Direcció de l'Associació de Música «da Camera» per haver-nos ofert, aquest curs, tres ben interessants conferències confiades, totes, a ben experts conferenciants. L'exemple és bellissim.

SALA DE L'ORFEÓ GRACIENC.—Una aprofitada deixeble de l'enyorat mestre Vi-diella, Na Rosa Bonmatí, va donar en aquesta sala un recital de piano que deixà l'auditori ben agra-dat.

El programa, compost amb bon encert, l'integraven una *Sonata* de Scarlatti; la *Sonata* op. 2, n.º 2, de Beethoven; *Balada*, op. 47, *Preludi*, op. 28, *Vals*, op. 70, n.º 3, i *Polonesa*, op. 50, de Chopin; *Polichinelle*, de Rachmaninow; *Dues arabesques*, de Debussy; *Fulles d'àlbum*, de Grieg, i *Rapsòdia* núm. 12, de Liszt.

La senyoreta Bonmatí tocà aqueixes obres amb una pulcritud i un estil dels millors as-sabentats, que li valgueren forces elogis de l'auditori. La insistència dels aplaudiments varen obligar la gentil concertista a afegir noves composicions al programa, entre les quals recordem un vals de Chopin i *La filadora* de Mendelssohn.

SALA ÆOLIAN.—La novella pianista cubana, senyoreta Maria Serret, que s'havia fet oir abans al taller Masriera, ha tocat darrerament a la Sala Æolian, deixant en l'auditori una impressió immillorable, ja que tant per son mecanisme d'una agilitat gran com per son estil seriós i correctíssim es fa acreedora al més sincer elogi. La seva manera de tocar guarda ja una personalitat que anirà acusant-se i afinant més, ben segur, amb l'experiència i el treball. La senyoreta Serret interpretà molt belles pàgines de Beethoven, Schubert-Liszt, Chopin, Brahms, Albéniz i altres, que, com ja deixem consignat al principi, li valgueren de l'auditori nodrits aplaudiments.

NOU ACADÈMIC.—El nostre distingit amic, col·laborador d'aquesta REVISTA, D. Josep Rafel Carreres i Bulbena, ha merescut pels seus notables treballs històrics l'honor d'ésser elegit membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres. La sessió pública per a la recepció del nou acadèmic va celebrar-se el passat mes de juny al Saló del Consell de la Universitat, davant d'una concurrència ben selecta i nombrosa. El discurs d'entrada llegit pel Sr. Carreras i Bulbena versà sobre el tema «Significació artística de Manuel Rincón d'Astorga, autor de la millor òpera representada en l'antiga Llotja de Mar de Barcelona». La competència que posseeix l'esmentat escriptor en el ram de la musicologia és de sobres coneguda dels nostres llegidors que sovint han pogut gaudir dels meritíssims treballs que el Sr. Carreras ha publicat en aquestes planes. Sobra, per tant, tot elogi.

En l'expressat discurs, després de rememorar l'obra cultural dels seus predecessors, doctors Rubió i Ors i Jordan de Uries, passà a ocupar-se l'acadèmic electe del notable compositor de música Manuel Rincón d'Astorga, que, si bé nascut a Itàlia, era d'origen espanyol, pàtria que estimava amb igual amor que la de naixença. Del mestre Astorga s'havia representat precisament en el nostre palau de Llotja el drama pastoral *Dafnis*, el mes de juny de 1709, un fragment del qual en partitura (introducció i primer acte de l'obra) el posseeix actualment el Sr. Carreras i Bulbena, després d'haver format part de la Biblioteca Imperial de Viena. L'anàlisi d'aqueix important fragment — reproduït en el fascicle-memòria de la sessió que ressenyem — ocupà bona part del discurs d'entrada; acabant el mateix amb una notable descripció del gènere «Cantata», tractat amb gran talent pel propi compositor baró d'Astorga, així com del *Stabat Mater*, original del mateix mestre, una de les obres cabdals dintre el gènere a que pertany.

El Dr. D. Cosme Parpal i Marquès contestà a l'acadèmic electe, glosant amb felicitat encert el tema musical del discurs anterior. Amb molta oportunitat va retreure el Sr. Parpal l'obra de gran valor històric que porta realitzada el Sr. Carreras i Bulbena, fent-lo mereixedor de l'ingrés a l'esmentada Acadèmia de Bones Lletres; recordant, a més, la importància del músic català del segle XVIII, Francesc Valls, autor de la famosa missa anomenada *Scala Aretina*, que tan profitosa polèmica promogué entre els mestres d'aquella època, i, finalment, la restauració de l'art popular a Catalunya, iniciat pel venerable Milà i Fontanals i amb tant d'esplendor manifestat en els nostres temps pel mestre Millet.

Al final de l'acte els acadèmics Srs. Carreras i Parpal reberen moltes i efusives enhorabones per la importància de llurs discursos; fent-ho en representació de l'ORFEO CATALÀ el nostre vice-president D. Vicents de Moragas i en nom de la REVISTA MUSICAL CATALANA el nostre company de redacció mestre Salvat.

«CATALUNYA NOVA».—Aquesta entitat choral, la popularitat de la qual no hem de ponderar, ha celebrat el mes passat de juliol les festes que organitzà amb motiu de la celebració del XXVe aniversari de la seva fundació i en homenatge al digníssim mestre i compositor En Cassià Casademont, actual Director de *Catalunya Nova*.

El programa de les festes, efectuades amb extraordinari esplendor, consistí en audicions públiques de sardanes a la Plaça de Catalunya i a la Plaça de Sant Jaume, a càrrec de la cobla *La Principal* de La Bisbal i amb la col·laboració de *Catalunya Nova*, la qual entitat va chorejar-ne algunes; típic ball chorejat al Palau de Belles Arts, a l'estil dels que donaren nom i glòria a l'inspirat músic popular, l'eximí patrici Josep A. Clavé, a càrrec de l'orquestra *La Filarmonica* i el chor *Catalunya Nova*; descobriment en el monument de Clavé d'una placa commemorativa en celebració del referit XXVè aniversari, prenent-hi part en aquest acte els chors de la Unió de Societats Chorals i Orfeons de Clavé, el conjunt dels quals entonà les composicions *Glòria a Clavé*, de Casademont, i *Els Xiquets de Valls*, de Clavé, i, com darrer festeig, un gran festival benèfic al Palau de Belles Arts, prenent-hi part la Banda Municipal, dirigida pel mestre Lamote de Grignon; el chor *Catalunya Nova*, dirigida per En Cassià Casademont; el mestre organista N'Eusebi Daniel, i l'ORFEO CATALÀ, sota la direcció del mestre Millet.

La celebració d'aquest darrer acte fou presenciada per un públic nombrós i entusiasta, que aplaudí amb força ardor l'execució de les peces del programa, algunes de les quals van haver de repetir-se.

Amb tal motiu, l'entitat choral *Catalunya Nova*, fundada l'any 1895 per N'Enric Morera, i son mestre actual En Cassià Casademont han rebut moltes proves d'afecte i enhorabones; alabant-se, com es mereix, llur acció constant en pro de la cultura popular i de la renaixença pàtria.

FESTA DE LA SARDANA.—Amb un èxit brillant i complet, l'infadigable *Orfeo Gracienc* ha organitzat per segona vegada aquesta típica festa, que es celebrà al *Teatre del Bosc* la revetlla del Corpus.

La festa anà a càrrec de l'esmentat *Orfeo*, sota la intel·ligent direcció del seu mestre En Joan Balcells, i de les notables cobles *La Principal* de La Bisbal i *La Selvatana* de Cassà de la Selva.

L'*Orfeo Gracienc* cantà per primera vegada la formosa sardana *Empordà i Rosselló*, que fou ovacionada, com també *La sardana de les monges* que, per a correspondre al gran entusiasme del públic va veure's obligat a dirigir-la son autor, el mestre Morera. No foren menys aplaudides les restants sardanes del mateix mestre *L'Empordà*, *La nit de l'amor* i molt especialment *La cançó nostra*, amb acompanyament de les dues cobles.

Com a primera audició, es donà la sardana *Florida*, per a veus i cobla, del mestre Lamote de Grignon, ben distingida i airosa. Les composicions executades per la cobla *Selvatana* foren *El toc d'oració*, de Ventura; *Rosada*, d'En Balcells, i *Girona*, d'En Morera, i les que interpretà *La Principal* eren originals dels mestres Toldrà, *Pensant en tu*; Català, *La processó de Sant Bartomeu*, i Garreta, *Giberola*; sardanes, les tres, com les precedents, molt interessants per llur estructura i la boniquesa dels motius.

A la segona part, les dues cobles, alternant, tocaren al jardí triades sardanes, algunes d'elles, com les dels mestres Lambert, Lamote i Pujol, ben conegudes ja dels aficionats que les punte-

jaren amb dalit i alegria. Altres sardanes de més novetat, originals dels experts músics catalans Fornells, Padró, Botey, Sancho Marraco, Juncà i Morera, foren rebudes amb iguals mostres d'entusiasme.

Tan esplendorosa i popular festa acabà ben entrada la matinada.

FESTA DELS INFANTS I DE LES FLORS.—Aquesta festa, que fa quatre anys ve celebrant-se al Parc Güell totes les primaveres en profit de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, va efectuar-se enguany el dia 20 de juny, i pels elements variats que hi prengueren part revestí una importància excepcional.

A més de la cobla *Els Montgrins*, que executà molt belles sardanes, cantaren boniques cançons populars el cor infantil *Mossèn Cinto* i l'*Orfeó* del mateix nom, dirigits pel mestre Joan Tomàs. L'*Orfeó Gracienc*, sota la direcció del mestre Balcells, també es feu aplaudir força en la interpretació d'escaientes composicions corals, terminant amb el cant d'*Els Segadors*. Així mateix van complaure al nombrós públic congregat en aquells fastuosos jardins els números encomenats als *Petits Ballaires de Sant Just* i als deixebles (nenes i nens) de l'*Institut Català de Rítmica i Plàstica*. Aquests, dirigits pel mestre Llongueras, obtingueren una gran ovació amb la patriòtica *Marxa de les banderes*, de Jaques-Dalcroze, que produí un efecte molt vistós.

Posà fi a l'animada festa un grandió corral de 400 infants, els quals, dirigits pel mestre En Lluís Millet, cantaren amb un ajust molt notable les peces següents: *Himne dels nois*, d'En Millet; *El cirerer*, d'En Llongueras; *En Pere Gallert*, popular; *Volem que siguin catalans*, himne patriòtic, i *Cant de llibertat*, d'En Morera, sobre lletra de l'Iglesias.

Mentre es cantava la darrera composició es donà llibertat a una volior d'ocells, que, en remontant-se pels aires, provocaren un aixordador aplaudiment. A instàncies del públic els petits orfeonistes, abans de disoldre's, entonaren amb ardorós entusiasme el nostre himne nacional, acompanyats per la cobla, després del qual esclatà una ovació grandiosa.

Vida musical dels Orfeons de Catalunya

Programes dels Concerts efectuats (1)

SCHOLA CANTORUM i ORFEÓ MONTSERRAT. Director: Mestre Antoni Pérez Moya. Dia 9 de maig de 1920 (excursió a Montserrat). — Per la *Schola Cantorum i Orfeó Montserrat*: *Himne a la Mare de Déu de Montserrat i Lloances a la Verge de Montserrat*, Pérez Moya. — Per l'*Orfeó Montserrat*: *Enyorança*, Roma; *Santa Agnès*, Pérez Moya; *Les fulles seques*, Morera. — Per la *Schola Cantorum*: *Hodie Christus natus est*, Nanini; *A Santa Cecília*, i *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez Moya. — Per la *Schola Cantorum i Orfeó Montserrat*: *Brindis*, Mozart; *Els fadrins de Sant Boi*, Pérez Moya; *La cançó nostra*, Morera; *L'hivern*, Lully; *Scherzo*, Martini; *La sardana de les monges*, Morera; *Himne dels Orfeons de Catalunya*, Millet.

ORFEÓ BERGADÀ, de Berga. Director: Mn. Marian Miró. Concert en el Saló Catalunya. Dia 23 de maig. — *Himne de l'Orfeó Bergadà*, Miró; *La nina i el moliner*, Pérez; *El rossinyol*, Mas i Serracant; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *La Roseta de Gironella*, Miró; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Els tres tambors*, Lambert; *La cançó nostra*, Morera; *L'aucellada*, Jannequin; *Al·leluia del Messies* (1.ª audició), Haendel; *La sardana de les monges i Les fulles seques*, Morera; *El cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ REUSENC, de Reus. Director: Mestre Estanislau Mateu. Concert Popular en el Teatre Fortuny. Dia 16 de maig. — *La cançó nostra*, Morera; *La Sileta*, Cumellas Ribó; *La Gata i En Belitre*, Pujol; *La mort de la núvia*, Lambert; *La lletja*, Sancho Marraco; *La donzella*, Pérez Moya; *El pardal*, Mas i Serracant; *La sardana de les monges*, Morera; *Negra sombra*, Montes; *L'Empordà*, Morera; *L'Àngel de la Guarda*, César Franck; *La non-non del Jesuset*, Nicolás de Tolosa; *Al paradís dels àngels*, Jaques-Dalcroze; *Cançó de maig*, Mendelssohn; *Dematinet me n'hi anat*, Costeley; *La filadora*, Mateu; *La nina i el moliner*, Pérez Moya; *Himne dels Orfeons*, Millet.

SCHOLA CANTORUM de Lleida. Concert en el teatre La Paloma, dia 6 de juny. — *Himne dels Orfeons*, Millet; *La presó de Lleida*, Cumellas Ribó; *Sant Josep i la Mare de Déu*, Pérez Moya; *Les fulles seques*, Morera; *La mort de l'escola*, Nicolau; *El pardal*, Mas i Serracant; *Capitant*, Nicolau.

ORFEÓ DE SABADELL. Director: Mestre Josep Planas. Festa d'homenatge de la ciutat de Sabadell al mestre Planas. Dia 6 de juny. — *Cant a la Senyera*, Planas; *Els tres tambors*,

(1) En aquesta secció donarem compte, amb gust, de tots els programes que s'ens enviïn dels concerts efectuats pels orfeons de Catalunya.

Lambert; *La donzelleita*, Pérez Moya; *Els fadrins de Sant Boi*, Pérez Moya; *Negra sombra*, Montes; *La mort de l'escolà*, Nicolau; *La sardana de les monges*, Morera; *El cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ GRANOLLERÍ. Director: Mestre Martí Llobet. Concert en la diada de Corpus, en el local del Centre Catòlic Granollerí. — *El Cant de la Senyera*, Millet; *Cançó de Nadal*, Romeu; *La núvia malaurada*, Kurt-Schindler; *L'hivern*, Lully; *Kalinka*, Kurt-Schindler; *Don Joan i Don Ramon*, Pedrell; *Scherzo*, Martini; *Himne de Nostra Parla*, Morera; *Adeu, germà meu!*, Waelrant; *Els tres pastorets*, Pérez; *El cant dels ocells*, Millet; *Ave verum*, Saint-Saëns; *Petit duc*, Nicolsky; *Corpus*, Vidal Roda.

ORFEÓ MUNTANYENC, de Sant Quirze de Besora. Dia 17 de juny. — *El saltiró de la cardina*, Bou; *Les fulles seques*, Morera; *Cant de la Bandera*, Espadaler; *Cançó de bressol*, C. Guás.

ORFEÓ MONTSERRAT, d'Olesa; director: Mestre Francisco Monné, i **ORFEÓ GERMANOR**, d'Ullastrell; director: Mestre Josep Puig. Concert pels dos orfeons en el Teatre Principal d'Olesa amb motiu de sa festa major. Dia 20 de juny. — Per l'Orfeó Germanor: *El nostre cant i Plany*, Morera; *El pastoret*, Millet; *El dimoni escuat*, Cumellas Ribó; *La dansa de l'amor* i *La Festa Major*, Voltos Vinyas. — Per l'Orfeó Montserrat: *Els fadrinets de Sant Boi i Sant Josep i Sant Joan*, Pérez Moya; *Serenata*, Otto; *Les barraques*, Peydro; *Sant dilluns*, Otto; *Pàtria nova*, Grieg. — Pels dos orfeons: *El cant a la Senyera*, Millet; *Sota de l'olm*, *Les fulles seques* i *La sardana de les Monges*, Morera. — Per l'Orfeó Montserrat: *Tanhausser*, Wagner.

ORFEÓ PATRIA, de Molins de Rei. Director: Mestre Miquel Blanc. Concert amb motiu del sisè aniversari de la benedicció de sa senyera. Dia 4 de juliol. — *Pregària per la Senyera*, Blanc; *Himne a la Senyera*, Blanc; *Cançó de Nadal*, Romeu; *La Porquei:ola*, Morera; *La Verema*, Lassus; *L'Enyor*; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez Moya; *Les fulles seques*, Morera; *Himne a Nostra Parla*, Morera; *Plany*; *Sota de l'olm*, Morera; *Muntanyes regalades*, Marraco; *Cançó de Nadal*, Pérez Moya; *Scherzo*, 1.ª audició, Martini; *La sardana de les monges*, 1.ª audició, Morera; *Himne dels orfeons de Catalunya*, Millet.

Concert a Pallegà. Dia 11 de juliol. — *Himne a la Senyera*, Blanc; *El mestre*, Pecanins; *Arbres i flors*, Saint-Saëns; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *Les campanes de Talló*, Blanc; *En Pere Gallerí*, popular; *Cançó de Nadal*, Pérez; *L'hereu Riera*, Cumellas Ribó. *Les fulles seques* i *Les neus que es fonen*, Morera; *Cançó de Nadal*, Romeu; *Barcarola*, Weber; *La verema*, Rolland de Lassus; *Non-non*, Barberà; *Sota de l'olm*, Morera; *Scherzo*, Martini; *La sardana de les monges*, Morera; *Himne dels Orfeons de Catalunya*, Millet.

ORFEÓ BERGADÀ, de Berga, i **ORFEÓ SALLENTÍ**, de Sallent. Festa de Germanor; amb motiu de l'excursió de l'Orfeó Sallentí al Santuari de la Verge de Queralt, de Berga. Dies 17 i 18 de juliol. Concert en el Saló Catalunya. — Per l'Orfeó Sallentí: *Les neus que es fonen*, Morera;

Ball rodó, Rimsky Korsakoff; *Petit ànec*, Nikolsky; *La presó de Lleida*, Cumellas; *En l'enterro d'un nin*, Pérez; *Brindis*, Mozart; *Rondalla de «Les Estacions»*, Haydn; *Empordà i Rosselló*, Morera. — Per l'Orfeó Bergadà: *La Roseta de Gironella*, Miró; *Don Joan i Don Ramon*, Pedrell; *L'aucellada*, Jannequin. — Pels dos orfeons: *Cant de la Senyera*, Millet; *El pardal*, La nina i el moliner i *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *La sardana de les monges*, Morera; *La Pàtria nova*, Grieg.

ORFEÓ MATARONÍ. Director: Mn. Josep Molé, Pvre. Concert dia 28 de juliol en el Círcol Catòlic d'Obrers. — *Himne a la Senyera*, Coll; *Sota de l'olm*, Morera; *La nina i el moliner*, Pérez Moya; *Adeu, germàl*, Waelrant; *Quan mon marit de fora ve*, Roland de Lassus; *Les fulles seques*, Morera; *Sant Josep i Sant Joan i Els fadrins de Sant Boi*, Pérez Moya; *Els ballaires dintre el sac*, Sancho Marraco; *La sardana de les monges*, Morera; *Himne dels Orfeons*, Millet; *Scherzo*, Martini; *Cançó trista*, Serra; *En l'enterro d'un nin*, Pérez Moya; *Lo gall* (premiada en els Jocs Florals); *La gentil Margarida*, Cumellas Ribó; *L'hivern*, Lully; *El fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco; *La cançó nostra i Primavera eterna*, Morera.

LA FORMIGA, de Castellbell i Vilar. Concert amb motiu de la Festa Major. Dia 15 de agost. — *L'arbre sagrat*, Morera-Pecanins; *Les fulles seques*, *La sardana de les monges*, Morera; *Scherzo*, Martini; *El cant de la Senyera*, Millet.

Els Orfeons de Catalunya

El dia 10 del propinent mes d'octubre, es celebrarà, a la ciutat de Vich, l'*Aplec dels Orfeons de la Comarca Vigatana*. Coincidint amb el susdit *Aplec*, tindrà lloc semblantment, a l'esmentada capital vigatana, la *Segona Assemblea de la Germanor dels Orfeons de Catalunya*.

«Es per demés ponderar — escriuen els dignes mestres que constitueixen el Consell Permanent de la *Germanor dels Orfeons de Catalunya* — la significació i importància que tenen per a la gran obra coral de nostra terra aquests *Aplecs Comarcals* i aquestes *Assemblees*, veritables festes d'espiritualitat que tendeixen a sanear l'ambient popular, veritables actes de germanor i de manifestació plena de l'ideal comú que en tots ens mou i ens guia.»

I tenen encara més significació i més importància, aquesta vegada — afegeix el Consell Permanent — «per la valuosa cooperació que ha volgut aportar a la nostra Germanor la *Comissió d'Educació General de la Mancomunitat de Catalunya*, associant-se decidida al meravellós ressorgiment de l'art coral català.»

Alegrem-nos de l'existència, entre nosaltres, d'aquestes festes germanívoles tan plenes, val a dir-ho, de bell i confortador sentit.

Orfeó de Sabadell

HOMENATGE AL SEU MESTRE-DIRECTOR EN JOSEP PLANAS I ARGEMÍ

La ciutat de Sabadell tributà un bell homenatge de simpatia i d'agraïment al mestre En Josep Planas i Argemí, director de l'*Orfeó de Sabadell*, per la seva llarga, constant i ben eficaç actuació, com director de la dita entitat coral. S'efectuà el dia 6 de juny i fou patrocinat per l'Ajuntament de la ben activa ciutat vallesana. S'hi adheriren, demés, les més prestigioses entitats sabadellenques, gran nombre de conegudes personalitats i molts dels orfeons de Catalunya. Heu's-aquí l'ordre de les festes que es celebraren en honor de l'excel·lent mestre.

A les 10 del matí, reunit l'Ajuntament a la Sala del Consistori de la Ciutat, i essent-hi present tot l'*Orfeó*, i un nombrós públic, s'ofrenà al mestre Planas un molt bell i artístic pergamí, penyora de l'agraïment que li devia la ciutat per l'obra cultural i artística realitzada amb el seu notable *Orfeó*.

L'alcalde de Sabadell, En Pere Pasqual Salies, parlà ben encertadament i digué coses oportunitssimes a propòsit del formós acte que s'estava celebrant. Parlaren després el president de l'*Orfeó de Sabadell* i el mestre Joan Llongueras, que assistí a les festes en representació de la *Germànor dels Orfeons de Catalunya*. El mestre Planas agrai després, amb belles paraules, l'obsequi que la ciutat li tributava «no pas per la seva vanaglòria personal — digué, — sinó per l'autoritat i força que, evidentment, donava a l'obra del seu *Orfeó*».

Una llarga ovació coronà les paraules del mestre Planas, mentre aquest, als acords de la Banda Municipal, era acomiadat per l'Ajuntament i acompanyat per les personalitats assistents a l'acte (entre les quals recordem la meritíssima poetessa sabadellenca N'Agnes Armengol de Badia, el mestre Barguñó, director de l'*Orfeó de Rubí*; el mestre Rodamilans, pvre, de l'*Orfeó Montserrat*, de Terrassa; el mestre Llobet, de l'*Orfeó Granollers*), al local de l'*Orfeó de Sabadell*, situat davant de les Cases Consistorials.

Allí continuà la festa, encara que amb un caràcter més íntim. Els orfeonistes ofrenaren a la Junta Directiva de l'*Orfeó de Sabadell* una formosa fotografia de l'homenatjat, perquè fos col·locada en el Saló de Junes, i la comissió de l'homenatge, cantaires i protectors de l'*Orfeó*, regidors de la ciutat, ex choristes i admiradors, oferiren al mestre Planas un magnífic i molt ric àlbum de signatures artísticament policromat i decorat per l'artista Sr. Mirabent. Diu així l'endreuça que figura en el dit àlbum, deguda a la ploma experta del llorejat poeta En Joan Arús:

«L'*Orfeó de Sabadell* és una de les glòries pures i legítimes de la Ciutat. Si per virtut d'altres mereixements és enlairat el nom de Sabadell, els cants de l'*Orfeó* l'han aixecat més alt encara, duent-lo triomfant arreu i més enllà de Catalunya. Si aquests cants deixessin un dia de sentir-se,

la nostra Ciutat experimentaria una pèrdua molt sensible en el seu tresor espiritual. Vós sou, però, la més sòlida fermança de perdurabilitat. Car vós heu infós el vostre esperit mateix a la venerable institució, i l'heu animada del vostre entusiasme, i l'heu de tal manera embolcallada en el vostre amor, que bé podem dir que en sou, no ja el Director, ni el Mestre, sinó més aviat el Pare. I tota la glòria que d'ella hagi pervingut i pervingui a la Ciutat és a vós personalment que deu atribuir-se. Per això Sabadell, després dels vostres quinze anys d'actuació intel·ligent i abnegada, perseverant i encoratjadora al cap de l'*Orfeó*, ha comprès i sentit el deure moral i patriòtic de testimoniar-vos la seva admiració i el seu agraïment per l'obra realitzada. Per això avui s'inclina davant vostre en homenatge cordial i unànim, proclamant en alta veu els vostres mereixements, alhora que us desitja inacabables dies per a consagrar-los al major enaltiment d'aquesta institució que és entre nosaltres penyora d'idealitat i afirmació perfeta de cultura. I per tal que tingueu, d'aquesta diada del vostre homenatge, un record perdurable, rebeu, insigne Mestre, aquest àlbum que és la fidel expressió dels nostres sentiments.

Ciutat de Sabadell, dia 6 de juny del 1920.»

Nombroses i valuoses adhesions foren llegides, i va acabar l'acte amb unes belles paraules del mestre Planas.

Després dels mots del mestre Planas, brollà unànimement de tots els llavis el cant d'*Els Segadors*, i entre visques a Catalunya i a l'*Orfeó de Sabadell* i al mestre Planas va acabar aquest moment veritablement emocionant de la festa.

A mig jorn tingué lloc l'àpat d'homenatge en la denominada sala de màquines de l'*Escola d'Arts i Oficis*, que és un bell i grandíols edifici que fa gran honor a la ciutat de Sabadell.

Més de doscents comensals s'assentaren a les taules, adornades amb vistoses flors. Presidí l'àpat l'homenatjat i la seva esposa, l'alcalde, el mestre Millet, que arribà a l'hora de dinar, la senyora Agnès Armengol de Badia, el president de l'*Orfeó de Sabadell* i el mestre Joan Llongueras.

Parlaren, a l'hora dels brindis, l'alcalde, el Sr. Saló en nom dels socis protectors de l'*Orfeó de Sabadell*, En Modest Durán, el mestre Llongueras, el Sr. Sallarés en nom de la Junta de l'*Orfeó de Sabadell*, el mestre Millet i la Sra. Agnès Armengol de Badia.

El mestre Planas, fonament commogut, agrai a tothom els obsequis que li tributaven, dient, entre altres coses, que, més que mai, es sentia encoratjat per a treballar per Catalunya i per l'art choral.

I l'acte acabà també amb *Els Segadors*, que cantà tothom a peu dret, i amb crits entusiastes de Visca Catalunya!, Visca l'*Orfeó de Sabadell*!, Visca el mestre Planas! i Visca el mestre Millet!

A la tarda s'efectuà una sessió artística en el saló del *Círcol Sabadellès*, amablement cedit a la comissió de l'homenatge. La concurrència fou distingida i nombrosa.

En Modest Durán, el ferm catalanista sabadellenc, feu l'*Historial de l'obra de l'Orfeó de Sabadell i de la seva significació*. Acte seguit, el mestre Joan Llongueras llegí un sentit parlament. Parlà de *L'Orfeó i la ciutat industrial*. Després, el mestre Lluís Millet dissertà a propòsit

de *L'obra dels orfeons*. Oferim en el lloc corresponent del present número els bellíssims treballs llegits pels mestres Lluís Millet i Joan Llongueras.

Ja no cal dir que tots els oradors foren aplaudidíssims.

Per a correspondre als obsequis tributats i com a digne i imprescindible final de la festa, l'*Orfeó de Sabadell*, sota la direcció del mestre Planas, va cantar, amb perfet bon gust i afinació, les següents produccions: *Cant a la Senyera*, Planas; *Els tres tambors*, Lambert; *La donzelleta* i *Els fadrins de Sant Boi*, Pérez Moya; *Negra sombra*, Montes; *La mort de l'escolà*, Nicolau; *La sardana de les monges*, Morera; *El cant de la Senyera*, Millet.

Totes les obres foren sorollosament aplaudides i hagueren de repetir-se *Els tres tambors*, *Negra sombra* i *La sardana de les monges*.

I heus-aquí una bella festa d'homenatge que honora en gran manera al mestre Planas ensems que a la ciutat de Sabadell.

Orfeó de Sans

CONCURS DE MÚSICA CATALANA

Amb motiu de les *Festes de Sans*, l'*Orfeó de Sans* celebrà el dia 24 d'agost el seu *Concurs de Música Catalana*. Presidiren l'acte el tinent d'alcalde pel districte VII Sr. Carabén i els regidors Srs. Laporta, Tomàs i Boix.

En començar la Festa, el mestre Carbonell, director de l'*Orfeó de Sans*, llegí un bell parlament, rublert de sà patriotisme i d'amor envers la nostra música. Seguidament el mestre Joan Llongueras llegí la memòria del Jurat. Recordà que al Concurs hi entraven els següents temes: Primer: Chor a veus mixtes. Segon: Chor per a veus d'home. Tercer: Chor per a veus blanques. Quart: Col·lecció de melodies per a cant i piano. Quint: Sardana per a cobla empordanesa.

Reunit el Jurat (mestres Morera, Millet, Pahissa, Carbonell i Llongueras) per a dictaminar respecte de les produccions presentades, acordà que per al tema primer, que s'en presentaren sis, malgrat llur valor tècnica, no s'adjudiqués el premi. Tampoc s'ajudicà el segon premi. Guanyà el tercer tema *El lli de flors*. Es concedí el quart tema a la col·lecció de cançons per a cant i piano nomenada *Violetas*. Resultà guanyador del tema cinquè la sardana intitulada *La Vaca cega*.

El Jurat acordà concedir accèssits al tema primer a les obres *Jocs de nins*, *Flors humils*, *La Birondó*; al tema segon a l'obra *Els traguiners*; al tema tercer, a la que es nomena *Ha passat volant*.

Heus-aquí el noms dels autors premiats: *El llit de flors*: Ramon Casanovas. *Violetes*: Silveri Fàbregas. *La Vaca cega*: Antoni Juncà.

Els accèssits al primer tema correspongueren, per ordre dels noms de les composicions, als mestres Baltasar Samper, Benet Morató i Martí Llobet.

Es desconeix el nom de l'autor de la composició *Els traginers*.

L'accèssit al tema segon el guanyà N'Antoni Pérez amb la seva composició *Ha passat volant*.

L'*Orfeó de Sans* executà amb gran cura la composició d'En Ramon Casanovas, que fou aplaudidíssima.

També foren interpretades quatre de les cançons d'En Silveri Fàbregas (Srta. Cristina Gales i Josep Parter, orfeonistes, acompanyats per l'autor).

La cobla *La Principal* de Perelada executà la bonica sardana d'En Juncà.

L'*Orfeó de Sans* cantà també *La Bironó* i *Els traginers*.

Terminat el repartiment de premis, el regidor En J. Laporta pronuncià unes paraules d'agraïment.

I en acabar es cantaren, com s'endevina, *Els Segadors*.

Orfeó Gracienc

La institució coral que amb tant d'encert dirigeix el mestre Balcells, donà el dissabte dia 31 de juliol un interessant concert a benefici dels pobres de la barriada de Gràcia. Es ja una bella costum que l'*Orfeó Gracienc* realitza tots els anys els dies de la Festa Major.

Sota la direcció del mestre Ernest Cervera (a causa de l'absència del mestre Balcells), l'*Orfeó Gracienc* interpretà pàgines de Pecanins, Romeu, Cumellas Ribó, Pujol, Pérez Moya, Clavé, Morera, Balcells, Català, Lamote de Grignon, Martini, Lully, Franck i Saint-Saëns.

L'èxit fou gros.

* * *

El dissabte, 21 d'agost a la nit, l'*Orfeó Gracienc* donà també un concert força interessant que s'efectuà a Vallvidrera, al bosc de Sant Ramon. Interpretà el següent important programa:

Primera part: *Voltant la Senyera*, Balcells; *El desembre congelat*, Romeu; *Muntanyes regalades*, Barberà; *El dimoni escuat*, Cumellas Ribó; *La nina encantada*, Sota de l'olm i Plany, Morera; *Els fadrinets de Sant Boi i Sant Josep i Sant Joan*, Pérez Moya; *Empordà i Rosselló*, Morera.

Segona part: *Scherzo*, Martini; *Unha noite na eira do trigo*, Montes; *Calma de nit*, Saint-Saëns; *La mort de l'escolà*, Nicolau; *L'hivern*, Lully; *Serenata*, Otto; *La sardana de les monges*, Morera; *Les ginesteres*, Balcells.

Fou una formosa i ben suggestiva festa.

PALMA DE MALLORCA

La *Capella de Manacor*, reorganitzada fa uns tres mesos, sota la direcció del benemèrit Mn. Antoni Pont, es presentà davant del públic de Palma, en el *Teatre Principal*, produint per son alt valor artístic una impressió de les més profundes.

L'aparició dels cantors en l'escenari aixecà de tot el teatre un aplaudiment afectuós que es transformà en ovació en aparèixer la senyera de la *Capella* i la simpàtica i atractiva figura de Mn. Pont.

L'entusiasme del públic es mantingué viu durant tot el concert, no deixant de festejar-se amb aplaudiments ni una sola de les produccions interpretades, l'execució de les quals admirava per la perfeta harmonia del conjunt; i les més formoses, les que van directe al cor, es repetiren en mig de clamoroses ovacions. Recordem entre elles la *Pastoreta*, la *Bolangeria* i l'*Emigrant*, tan ben cantades pel bell estol de manacorins que l'auditori en restà encisat.

Tothom s'ha alegrat de la reorganització de la *Capella de Manacor*, i, amatents, els més fervorosos, varen anar a cercar a Mn. Pont per a donar-li l'enhorabona.

La presentació de la *Capella* ha estat a Palma, per tant, un èxit definitiu, reconegut per la premsa tota. Mestre i choristes n'eren ben mereixedors, no fent-se menys honorables per la bonesa de la tasca artística com per l'esforç que representa aquesta en els temps actuals d'egoisme i febre material. Certament que tots els bons patriotes els hi han d'agrair.

LA GARRIGA

CONCERT INAUGURAL DE L'«ORFEO GARRIGUENC». — El dia 30 de maig serà de grat record per a aquesta simpàtica població. L'*Orfeo Garriguenc*, sots la direcció del seu mestre En Josep Aymerich, va donar el seu primer concert, obtenint una favorable acollida per part del nombrós públic que omplenava la sala del teatre *Círcol de Recreo*. El concert que ens ocupa fou honorat amb la presència dels mestres Lluís Millet, J. Sancho Marraco i Amadeu Argelaga.

A les deu de la nit tingué lloc l'interessant concert ofert per l'*Orfeo Garriguenc* amb la meritíssima col·laboració del notable tenor solista de l'ORFEO CATALÀ N'Emili Vendrell. Heu's-aquí el que cantà aquest talentós artista acompanyat al piano per En Josep Aymerich: *Vina*

prop meu, Bach; *Rosa de bardissa*, *Nocturn del vianant* i *El rei dels Verns*, Schubert; *Prec i Adelaida*, Beethoven; *Cançó de l'estrella* i *Si tu fossis aquí*, Alió; *No et sàpiga greu*, Pujol; *La Balala*, Millet; *Matinal*, Toldrà; *Rialla d'abril*, Sancho Marraco; *Lo que et diria*, Morera. N'Emili Vendrell cantà de faisó admirable. Realment és ja un mestre en el difícil art del *lied*.

Començà la tercera part del programa amb un formós i sentit parlament pel mestre Millet. Fou — no cal pas dir-ho — aplaudidíssim.

Seguidament l'Orfeo començà el seu programa amb *El cant de la Senyera*, i a la gran ovació amb què va ésser rebut se n'hi afegí una altra quan el mestre Millet va dirigir la repetició; es cantaren després *La lletja* (popular), Sancho Marraco; *Es junyl*, Lamote de Grignon; *L'arbre dels infants*, Sancho Marraco (aquestes dues per la secció de noies); *Les roses franques* (estrena), Argelaga; *Les fulles seques*, Morera. L'Orfeo cantà amb força cura i remarcable justesa totes les cançons.

El públic, admirat de la mestria de la novella entitat choral, no es cansà d'aplaudir fent repetir totes les cançons.

El concert terminà amb el cant d'*Els Segadors*, que tothom escoltà a peu dret i amb visques a Catalunya i a l'Orfeo.

Fou, doncs, una vetlla memorable la celebrada per l'Orfeo Garriguenc. — M. F.

Noves

Concurs musical. — El *Schumann Club* de Nova York ofereix un premi de 400 dòllars a la millor *cantata* o altra composició que es presenti, la duració de les quals haurà d'ésser de deu a vint minuts, i un altre premi de 200 dòllars a una producció vocal que no haurà de durar més de deu minuts.

Heus-aquí les condicions del Concurs:

- I. Poden pendre part al susdit Concurs compositors de totes les nacions.
- II. Les obres presentades hauran d'ésser escrites a tres o quatre veus (veus de dona), amb acompanyament de piano. La *cantata* podrà tenir un acompanyament de petita orquestra, i els *soli* no hauran d'anar més enllà del *fa* sostingut del primer espai al *sol* de damunt del pentagrama.
- III. El text pot ésser escrit en qualsevol llengua europea, però haurà d'ésser acompanyat d'una traducció anglesa.
- IV. Les obres presentades hauran d'ésser originals i inèdites.

V. Les obres aniran signades amb un pseudònim i s'enviaran, certificades, al Secretari del *Schumann Club*, 47, West 72 nd Street, Nova York (Estats Units).

VI. El Concurs es tancarà el dia 1 de novembre del present any i el resultat es farà públic abans del dia 1 de gener de 1921.

VII. El *Schumann Club* no es reserva sinó el dret d'executar les obres premiades.

Orquestra Pau Casals.—S'ha constituït en nostra ciutat una nova orquestra que dirigirà l'eminent violoncel·lista Pau Casals, batejada amb el nom mateix del gran artista català. Per a donar vies d'estabilitat a la nova agrupació instrumental i aconseguir amb el nombre d'ensajos que sigui necessari una interpretació la més acabada i perfeta, aqueixa entitat serà regida per un patronat, la junta directiva del qual està formada per triades personalitats barcelonines, disposant ja d'un important fons de reserva que permeti retribuir honorable i constantment al professorat de l'orquestra. Aquests elements seran triats entre la plana major dels nostres concertistes, per tot lo qual es tenen grans esperances en l'èxit de la nova empresa que ha d'augmentar, sens cap mena de dubte, el renom que té ja adquirit arreu la intensa vida musical catalana i ajudar força a la renaixença cultural del nostre poble.

Nova producció alemanya.—A l'Òpera de Dresden s'ha estrenat darrerament amb un èxit ressonant una òpera original del mestre Pau Graener, el títol de la qual és *Schirin i Gertrando*. La música és d'una frescor melòdica, vessant de joia, que comenta admirablement les situacions còmiques del llibre. Un crític de Dresden diu que *Schirin i Gertrando* pot ésser comparada, per son valor musical, amb les celebrades òperes de Cornelius (*El barber de Bagdad*) i de Wolf (*El Corregidor*).

Aquesta meritíssima i novella producció d'En Graener ha estat molt ben interpretada sota la direcció del mestre Fritz Reindler.

Bell èxit del mestre En Joaquim Zamacois.—S'ha publicat el veredict del concurs de composicions orquestrals que organitzà, com ja és sabut, el Gran Casino de San Sebastián. Heu's-el aquí:

«Los que suscriben, jurados del Concurso abierto por la Dirección del Gran Casino de San Sebastián para premiar las obras que consideren mejores entre las presentadas, como previene la base séptima de Convocatoria, declaran:

Que después de examinadas con la máxima atención las veintitrés obras que de la citada Dirección ha recibido, decidieron excluir una de ellas, por hacer uso el compositor del coro, más el órgano, contra lo prevenido en la base primera.

Que de las veintidós obras restantes, de indudable valía, buen número de ellas, no estiman, sin embargo, justo otorgar el primer premio a ninguna, por entender sinceramente que no hay

la necesaria diferencia de méritos entre las mejores, dada la proporción de premios que establece la base octava de la Convocatoria.

Como el caso está previsto en la misma (base duodécima), han juzgado más equitativo aumentar hasta tres el número de premios, repartiendo la suma presupuestada (1), de acuerdo con la Dirección del Gran Casino, los cuales deben adjudicarse a las obras cuyos títulos y lemas son los siguientes:

Sevilla. Sinfonía en tres tiempos.

Una Kasida (lema: «Realidad»). Poema sinfónico en cuatro episodios.

Los ojos verdes (lema: «La fuente de los álamos»). Poema sinfónico sobre la leyenda de A. Bécquer.

Se da la circunstancia en esta última obra de constar de un solo tiempo, y el premiarla parece algo contradictorio con el texto de la base segunda, materialmente interpretado; mas el Jurado opina que en trabajos de esta índole la calidad impera, sin la menor duda, sobre la cantidad.

Tomado este acuerdo, el jurado procedió, como se desprende de la base sexta, a abrir los sobres correspondientes de las obras premiadas, cuyos autores resultaron ser, respectivamente:

Joaquín Turina.

Conrado del Campo.

Joaquín Zamacois.

Considera el jurado un grato deber hacer especial mención de la obra presentada con el lema «Alona», Sinfonía en *do mayor* en cuatro tiempos, sobre unos cantos vascos, de verdadera importancia. No ha procedido a la apertura del sobre correspondiente por razones de delicadeza fáciles de comprender.

Firmado: *Tomás Bretón, Jesús Guridi y Ricardo Villa*. — Es copia: *Martín Domínguez*. (rubricado).

Com queda vist, el jove mestre En Joaquim Zamacois (professor del Conservatori del Liceu) ha guanyat un dels tres premis concedits.

Fem constar el goig que en nosaltres desperta el gran èxit assolit per l'estudiós músic, i li oferim, des de les nostres pàgines, la nostra felicitació ben coral.

Associació Íntima de Concerts. — En el local de l'*Orfeo Gracienc* i en reunió a la que assistiren gran nombre d'adherits a la *Associació Íntima de Concerts*, ha quedat constituïda

(1) Los premios fijados en la convocatoria eran: un primer premio de 5.000 pesetas y un segundo premio de 1.000 pesetas. Se reparte, por lo tanto, en partes iguales, entre los tres autores premiados, la cantidad de 6.000 pesetas.

La obra premiada con el primer premio debe ser ejecutada por la Orquesta Sinfónica de Madrid, en los conciertos de septiembre, en San Sebastián. De acuerdo con el fallo corresponde, pues, a las tres obras el ser ejecutadas en dichos conciertos.

aquesta entitat i nomenat el següent Consell Directiu: President, Joan Sangenís; Vicepresident Ramon Martínez Gras; Secretari, Ernest Cervera; Tresorer, Lluís Molinari; Comptador, Agustí Grau; Arxiver-Bibliotecari, Francesc de P. Potau; Vocals, Alexandre Ribó, Artur Martorell i Joan Puig i Ferrer; Director artístic, Enric Ainaud. Exercirà el càrrec de Delegat general En J. Bigordà Junyent.

Retorn de Na Pepita Diéguez. — Es troba de retorn a la nostra capital, després d'haver estudiat una temporada a Brusel·les, la violinista barcelonina Na Pepita Diéguez.

.....

Necrologia

GASTON CARRAUD. — El dia 15 de juny morí a París l'excel·lent músic i ben conegut crític Gaston Carraud. Fou deixeble de Massenet i guanyà el premi de Roma l'any 1890. Escriví algunes obres per a orquestra, executades a alguns dels principals concerts parisencs. Citem entre elles: *L'Épée d'Angantyr* (soli, chors i orquestra), *La Chevauchée de la Chimère*, etc. Deixa també una obra no terminada per al teatre, alguns bells *lieder*, etc. Feia ja anys que havia abandonat gaire bé totalment la composició musical a fi de dedicar-se a la crítica, que exercí amb vera autoritat des de *La Liberté*, *La Revue Bleue* i *Le Courrier Musical*.